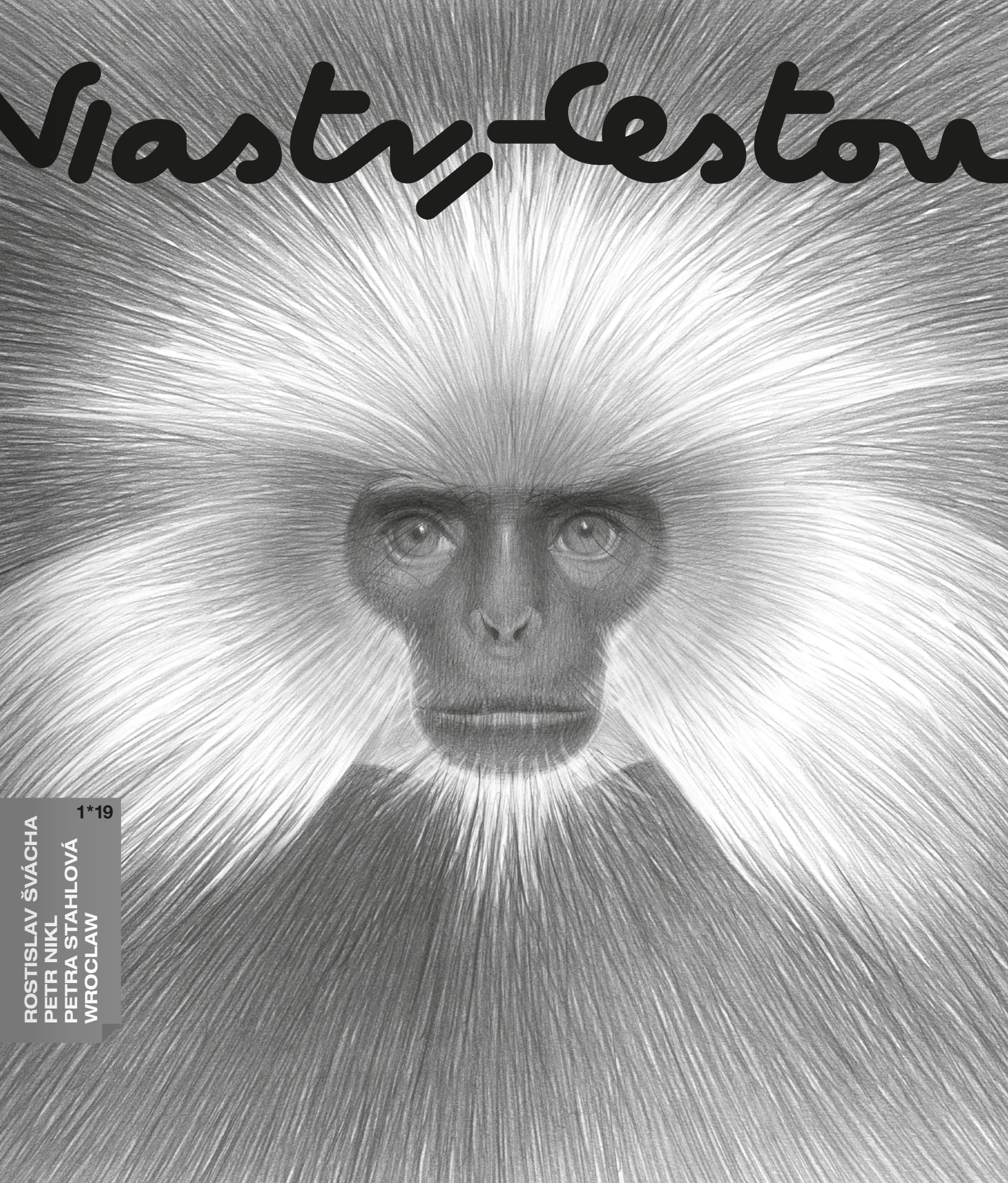


# Vlasty, cestou

ROSTISLAV ŠVÁCHA  
PETR NIKL  
PETRA STAHLOVÁ  
WROCLAW

1\*19



# 4 BALÍČKY AUTOPOJIŠTĚNÍ. 1 SNADNÁ VOLBA.

U nás je teď výběr vhodného autopojištění ještě snadnější. Od základního až po nabitý balíček poskytující maximální ochranu.

MojeAuto



Allianz

na začátek



**Stanislav Bernard**  
spolumajitel Rodinného pivovaru Bernard

Žijeme v blahobytu, v technicky velmi rozvinuté společnosti. Obchody nabízejí přebytek zboží, firmy přepestrou nabídku služeb, televize stovky programů, internet záplavu zpráv z celého světa. Máme se zkrátka dobře. Přesto však nemálo lidí v naší velmi bohaté společnosti trpí nespokojeností, zatrpklostí, stresem a mnoha strachy. Ztratili jsme se ve hmotě, zapomněli jsme na svou podstatu, zapomněli jsme na to, kým jsme. A abychom tu díru v sobě zaplnili, obracíme se paradoxně opět ke konzumu. Chceme krásné bydlení, spotřebiče a další věci, na které si často bereme hypotéky a úvěry. Tím pádem jsme zranitelní, protože musíme mít zajištěný příjem, abychom vůbec mohli splácet a fungovat. Ztrácíme tak velkou část své svobody. Dostáváme se do stresu. Vše souvisí se vším. Když člověk bude mít dlouhodobě špatnou náladu, postupně ho to povede k pocitu, že jeho život přestává dávat smysl, a stoprocentně se to bude projevovat na jeho zdraví.

Naše tělo je přitom nesmírně inteligentní a neustále se snaží samo sebe udržovat v harmonii. Pokud však dlouhodobě žijeme v nerovnováze a je jí příliš, může vypuknout nemoc. Problém je v tom, že v dnešní úspěchané době svému tělu naslouchat většinou neumíme a západní medicína, zejména její část zabývající se civilizačními onemocněními, spolu s naší vlastní pohodlností nám v tom nepomáhají. Jsme naučení, že na všech-

no existuje prášek, který je tak snadné si vzít. Potlačujeme své bolesti a projevy nerovnováhy, ale neřešíme jejich hluboké příčiny. Přitom si od řady zdravotních potíží můžeme pomoci hlavně sami, pokud se naučíme naslouchat nejen svému tělu, ale také své duši. Každý z nás je originál, má k něčemu talent, umí něco, v čem je jedinečný a co mu dělá velkou radost. A ten talent je dobré následovat, řídit se srdcem, a ne jen hlavou, nebát se jít za tím, co mě táhne a naplňuje. Nežít v trvalém stresu. Jinak hrozí, že energie v našem těle přestane volně plynout a začne v něm vznikat patologie. Je to začarovaný kruh. Když se cítíme blbě psychicky, ovlivňuje to tělo. A když se cítíme blbě fyzicky, ovlivňuje to naši náladu.

Proto je tak důležité být k sobě pozorní. Vnímat, zda se cítíme radostně a volně, nebo jestli jsme naopak v napětí. Každý člověk má právo mít ze života radost. A ta souvisí se vztahem k sobě samému. Mít se rád, přijmout svoje nedostatky, slabosti a traumata často zatlačená hluboko do podvědomí. Říct svému vnitřnímu soudci, kterého téměř každý důvěrně zná a který je často velmi tvrdý, „díky, už tě nepotřebuji“. Zpočátku to možná bude dřina, ale život za to stojí a bude se to lepšit. Je to hra, kterou rozhodně má cenu hrát a užít si ji.

Držte se!

## vlastní cestou 1<sup>19</sup>

leden – únor – březen

editor  
**Boris Dočekal**  
redakce  
**Stanislav Bernard, Zdeněk Mikulášek,**  
**Markéta Navrátilová, Štěpán Malovec**  
design  
**Štěpán Malovec**  
jazyková poradkyně  
**Aneta Slavíková**  
tisk  
**Indigoprint, s. r. o.**  
vydavatel  
**Rodinný pivovar Bernard, a. s.**

## obsah

- |   |  |
|---|--|
| 04 – <b>Rostislav Švácha</b><br>rozhovor                    | 26 – <b>Jako prvorozená jsem měla převzít firmu</b><br>rozhovor s Petrou Stahlovou |
| 10 – <b>Sladkých šestnáct</b><br>povídka Borise Dočekala    | 29 – <b>Den Bernarda 2018</b><br>z pivovaru  |
| 14 – <b>Psi vydrží o dost víc než lidé</b><br>fotoreportáž  | 30 – <b>Dawson City: Silvestr</b><br>komiks (Jaromír 99 / J. Rudiš)                |
| 20 – <b>Z pivovaru</b><br>novinky z pivovaru                | 32 – <b>Jak to vidí</b><br>Michal Borský   |
| 21 – <b>Bernardova cena Fair Play</b><br>novinky z pivovaru | 33 – <b>O snech</b><br>fejeton Bedřicha Solanského                                 |
| 22 – <b>Jiné taje opic</b><br>lahůdka ze světa literatury   | 34 – <b>Wroclaw neboli Vratislav</b><br>reportáž                                   |
|   | 38 – <b>Reynkův zámeček</b><br>Vysočina a okolí                                    |



ilustrace na obálce > Petr Nikl (Jiné taje opic)

[www.bernard.cz](http://www.bernard.cz)

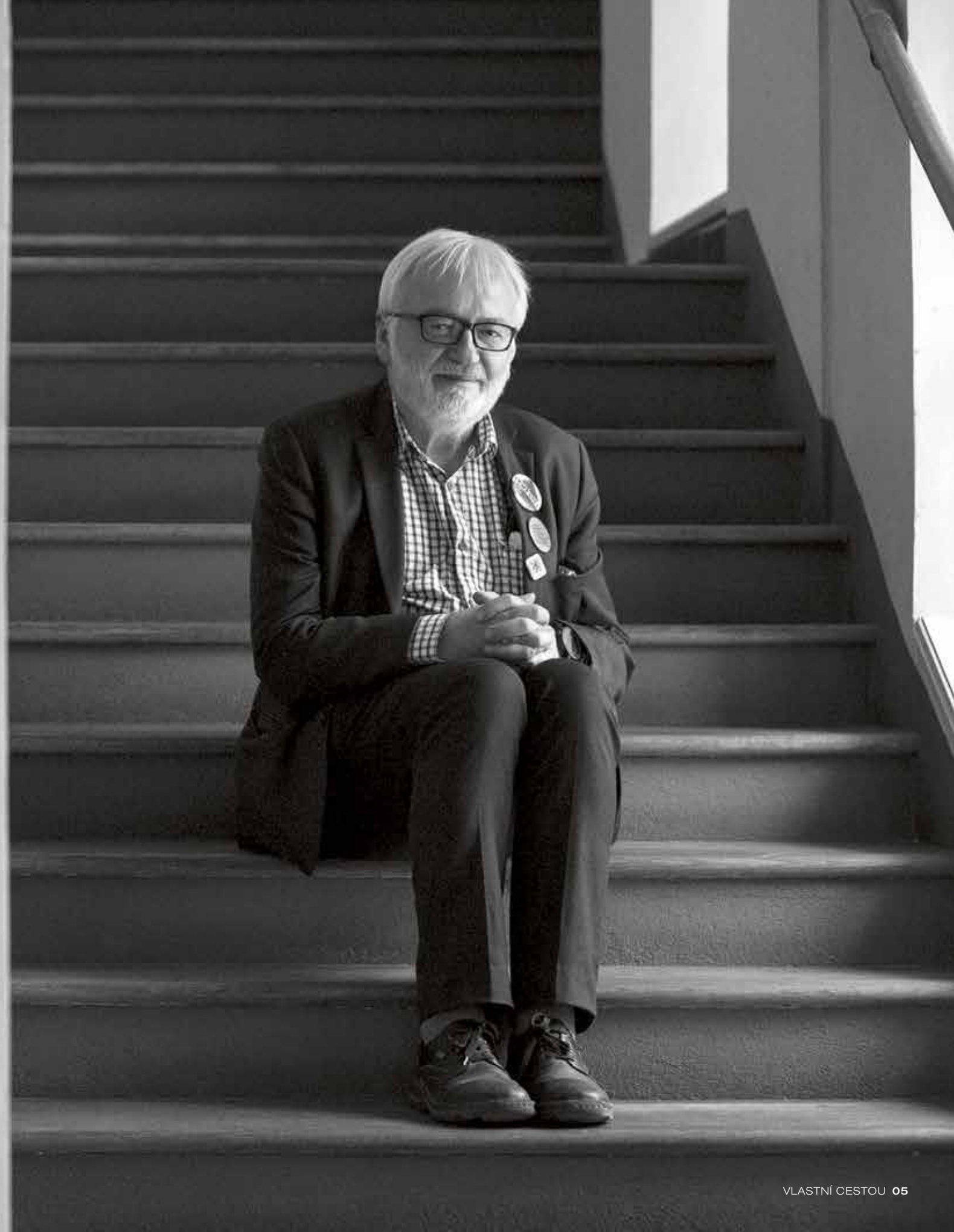
[www.facebook.com/bernard.cz](http://www.facebook.com/bernard.cz)

# Cizince

bych vzal

na Václavské náměstí

řeká historik architektury  
Rostislav Švácha



# Dostatečně nechráníme kvalitní architekturu 60. a 70. let.



## Zabýváte se architekturou od 17. století do současnosti. Které období je podle vás nejzajímavější?

To se nedá tak říct, protože zajímavá jsou všechna. Od příchodu baroka až do současnosti vřdycky najdete něco zajímavého. Já jsem se nejdřív hodně soustředil na první polovinu dvacátého století. Hlavně mě zajímal meziválečný funkcionalismus, vydal jsem o něm knihu, která se jmenuje *Od moderny k funkcionalismu*, a účastnil jsem se některých významných výstav o tomto období s bohužel už zesnulým historikem Františkem Šmejkaem. Dělal jsem výstavu uměleckého sdružení Devětsil, která proběhla téměř po celé Evropě včetně Anglie. Také jsem se podílel na výstavě kubistického umění, kde byla zastoupena i architektura. O kubismu jsem napsal knihu, která se jmenuje *Lomené, hranaté a obloukové tvary* a vyšla v roce 2000. V osmdesátých letech jsem se začal koukat i po mladším období, začala mě zajímat i poválečná architektura, hlavně šedesátá a sedmdesátá léta. Nakonec jsem se dost markantně přesunul do tohoto období, což udělali i mnozí jiní historici umění, takže funkcionalismus trochu osířel.

## Kterí architekti si z období baroka až po současnost zaslouží, aby nebyli zapomenuti?

Já se teď hodně zabývám raným barokem, připravuju společně s dalšími odborníky knihu o stavební činnosti olomouckého biskupa Karla Lichtensteina, byl to stavebník například zámku a Květné zahrady v Kroměříži. To je v této chvíli můj hlavní zájem. V první polovině osmnáctého století měla barokní architektura evropskou úroveň. Taková byla tvorba Kryštofa Dientzenhofera, který mimo jiné navrhl kostel svatého Mikuláše v Praze na Malé Straně, a později i jeho syna Kiliána Ignáce. A samozřejmě Jana Blažeje

Santiniho-Aichela, autora kostela na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou, který je památkou UNESCO. To jsou lidé, o kterých vychází knihy i od západních historiků architektury. Baroko bylo velkou etapou, pak přišlo určité ztišení, ale od začátku dvacátého století jsme zase začali být velmi dobří. Zasluhou Jana Kotěry a potom kubistů, kteří vytvořili něco naprosto výjimečného, s čím se jinde v Evropě nesetkáte.

## Řekl byste mi nějaká zásadní jména?

Pavel Janák, který tehdy hodně stavěl v Pelhřimově, Josef Gočár, autor domu U Černé Matky Boží v Praze, Josef Chochol se svými obytnými domy pod pražským Vyšehradem a Vlastislav Hofman, autor hřbitova v Ďáblicích. To jsou hlavní osobnosti kubistického období.

## Představte si, že za vámi přijede nějaký zasvěcený cizinec, na jaké místo v Praze byste ho zavedl?

Já jsem shodou okolností nedávno provádl několik zahraničních kolegů, tak jsme se prošli po Václavském náměstí. Václavské náměstí je vynikající defilé velmi dobré nebo vynikající architektury první poloviny dvacátého století. Je to doslova muzeum pod širým nebem. Vidíte tam třeba první secesní dům v Praze Jana Kotěry, pak tam najdete vynikající funkcionalistické stavby od Pavla Janáka a Josefa Gočára i velmi dobrou architekturu z poválečné doby, v níž vyniká bývalý dům New Yorker, od manželů Jana a Aleny Šrámkových. To je špičková stavba, která obstojí i v mezinárodní konkurenci.

## Co říkáte tomu, že se nedávno na Václaváku zboural rohový dům v horní části? Byl jste mezi těmi, kteří se ho snažili zachránit?

Ano. Mě to hrozně naštvalo. Já jsem členem Klubu Za starou Prahu a my jsme o záchranu toho domu bojovali přes deset let. Neustále jsme tlačili na Ministerstvo kultury, aby dům prohlásilo za kulturní památku. Ono to bohužel neudělalo. Diskutovali jsme i v Senátu, který také doporučil, aby ministerstvo dům prohlásilo kulturní památkou. Demonstrovali jsme, ale nic nezabralo. A ty velké peníze si protlačily cestu ke zbourání.

## A proč myslíte, že nic nepomohlo? Byly tam velké tlaky?

To nepochybně. Protože vlastník toho domu, anglický developer, prostě chtěl prosadit svou, možná tam ani tak nešlo o peníze, ale o nějaké prestižní důvody, že on dosáhne svého a hotovo. A tomuto tlaku Ministerstvo kultury ustoupilo. Ale, pane redaktore, máme i jiné kauzy, které jsou možná ještě palčivější.

## Můžete nějakou zmínit?

Jak jsem mluvil o tom, že jsem se hodně přesunul na poválečnou architekturu, hlavně na ta šedesátá a sedmdesátá léta, tady musím říct, že nám odchází jedna významná stavba za druhou. Jde o stavby i evropského významu. Je to hlavně tím, že Ministerstvo kultury nevyvíjí žádnou snahu tyhle stavby chránit, prohlašovat je za památky. U nás je to bohužel tak, že když je nějaká stavba ohrožená, tak jediná šance na přežití je prohlásit ji za kulturní památku. A když to ministerstvo neudělá, tak je ta stavba odsouzená k smrti. Snad nejmarkantnější ukázkou toho je zánik obchodního centra Ještěd v Liberci. Tahle stavba byla hodně publikována i na Západě, ale nepomohlo jí to, v roce 2009 šla k zemi. To, že mnohé stavby jsou zbourány, je obrovská škoda, protože v šedesátých a sedmdesátých letech jsme se dostali na stejnou úroveň jako v meziválečné době.

## Mimochodem, jak to vypadá se stavbou obloženou dlažebními kostkami nad Národním muzeem, tam se také mluví o zbourání?

Tady jde o Transgas. Byl to Klub Za starou Prahu, který se asi před pěti lety pustil do boje za záchranu téhle stavby, ta je také odsouzená k smrti a na jejím místě se má postavit komerční centrum. Jde zase o dílo významných architektů šedesátých let. Já si uvědomuju, že to období šedesátých a sedmdesátých let je u naší generace méně oblíbené, lidé ho hodně spojují s minulým režimem a o stavbách se mluví jako o ošklivých

komunistických, ale to je nespravedlnost. Tehdejší architekti nebyli žádnými zapálenými stoupenci komunistického režimu. Snažili se dělat dobrou architekturu, která obstojí i ve srovnání se Západem. A demolovat jejich stavby je podle mě velká křivda a vlastně i hloupost. K čemu to je, když se takhle připravujeme o význačnou součást našeho kulturního dědictví?

## Když zmiňujete snahu zachránit významné stavby, tak mě napadá otázka jakoby z druhého konce – myslíte si, že by se na místo na Staroměstském náměstí měl vrátit barokní mariánský sloup?

Já s tím souhlasím. Myslím si, že je to pro prostor Staroměstského náměstí ztráta, že tam sloup nestojí, protože Husův pomník, který dneska tomu prostoru dominuje, byl míněn jako protiváha mariánského sloupu. Takže byl vlastně připravený o ten ideový protiklad. Z vybavení Staroměstského náměstí vlastně zůstalo torzo. Myslím si, že by se sloup obnovit měl, ale uvědomuju si, že to nebude autentické dílo, bude to pomník vytvořený znovu. Ze sloupu se zachovaly fragmenty, které nejde jen tak dát dohromady.

## Čili se musí udělat replika?

Ta už je hotová. Zbývá jí tam jenom osadit. Na druhou stranu rozumím i námitkám lidí, kteří na náměstí sloup nechťejí. Ono se debatuje o tom, při jaké příležitosti byl mariánský sloup postaven. Jeho zastánci říkají, že to bylo na památku úspěšné obrany Pražanů před Švédy. Já si myslím, že sloup opravdu oslavuje vítězství katolíků v bitvě na Bílé hoře. Podle mého názoru by však naše demokracie měla být tak velkorysá, že by měla umožnit znovu sloup postavit.

## Když už jsme na Staroměstském náměstí, tak v posledních letech utichla debata o dostavbě radnice. Co o tom soudíte? Viděl jsem některé projekty z poslední soutěže a musím říct, že jsem byl upřímně zděšený.

To jste u některých projektů byl zděšený právem. Těch projektů bylo strašně moc, snad přes dvě stě, a některé byly opravdu slabé. Ale našly se i vynikající projekty, které porota okamžitě odmítla. Ona ta poslední soutěž byla hodně spojená s generačním sporem. V porotě byli zasloužilí architekti starší generace a soutěžili spíš ti mladší, kteří dobře věděli, co se děje na Západě. A tohle porota sňahem odmítala. Možná byste byl šokovaný



R. Š. s fotografií zbouraného domu na Václavském náměstí

i z projektů mladých architektů, ale na to byste si časem zvykl, kdyby se to tam postavilo. Já si myslím, že radnice by dostavěna být měla, protože za každou cenu se má zachovávat historický půdorys města. Tam je evidentní díra nebo proluka. Mělo by se to dostavět, ale problém spočívá v tom, že se obtížně hledá funkce té novostavby. Všechny ty soutěžní projekty vycházely z toho, že by v té novostavbě byl jednací sál pražského zastupitelstva, ale oni ten sál mají v takzvané Nové radnici na Mariánském náměstí. A nějaká nová funkce se hledá špatně. A dokud se nenajde, tak se tam nepostaví nic.

## Jaký máte názor na řekneme průměrnou architekturu posledních let?

Já bych rád věděl, co myslíte tou průměrnou architekturou?

## Když ořežete špičky, jako je Tančící dům, a spodky, kterými jsou třeba satelitní městečka.

Na architekturu po roce 1989 existují různé názory, já osobně si myslím, že se teď dostala do takové zvláštní stagnace. Že třeba v devadesátých letech se v architektuře dělo víc než v posledních letech. Nakonec i Tančící dům byl postavený v devadesátých letech a pak už aspoň ve vnitřní Praze skoro nic dalšího nepřišlo. To neznamená, že bychom měli špatné architektky, že by čeští architekti nic neuměli. To není pravda. Já bych řekl, že slabé místo současné české architektury spočívá

ve spektru zakázek. Že prostě devadesát nebo ještě víc procent toho, co se dneska staví, jsou developerské projekty, developerská architektura. Bytové nebo kancelářské domy, ale developer chce stavět to, u čeho očekává, že to pak prodá. A když máte na architekturu tenhle nárok – architektke, postav mi to tak, abych to pak mohl se ziskem prodat – tak tím ho nevyburcujete k tomu, aby udělal něco pořádného.

## Jsou mezi developery i nějaké výjimky, které se snaží, aby stavba měla i nějakou architektonickou hodnotu?

Asi by se nějaké našly. Já jsem nedávno v časopise *Stavba* pochválil jedno nové sídliště v Brně-Bystrci od brněnského architekta Petra Pelčáka, o kterém si myslím, že je opravdu vynikající. Pelčák se inspiroje funkcionalistickou architekturou dvacátých a třicátých let a dělá to velmi dobře. To je opravdu zdařilá věc, ale jinak je ta bytová architektura velmi stereotypní. Musí to být trochu členité, musí to být barevné a musí to mít balkony. A tohle se opakuje do nekonečna, takže už se to skoro blíží stereotypnosti panelové výstavby za starého režimu.

## Zajímavý je i projekt developera Marcela Sourala, který postavil komplex v pražských Nových Butovicích a vyzdobil ho velkou plastikou Davida Černého. Mimochodem, nebylo by užitečné obnovit socialistickou praxi, že u každé větši

Rostislav Švácha  
\*1952

Vystudoval dějiny umění na Univerzitě Palackého v Olomouci. Pracoval jako redaktor v nakladatelství Odeon a nyní působí v Ústavu dějin umění Akademie věd v Praze a přednáší v Olomouci. Vydal sám nebo se spolupracovníky několik pozoruhodných knih jako například kolektivní díla Paneláci a Dějiny umění v českých zemích 800–2000.



### stavby se určitě procento z její ceny věnuje na uměleckou výzdobu?

Tohle pravidlo se jako relikvium komunistického období odhodilo a byla to velká chyba. Pravidlo se zrodilo na Západě, tuším, že ve Francii, už ve třicátých letech, kdy si to umělci vyběhali. Samozřejmě pokud šlo o veřejnou stavbu. U nás – je to socialistické, tak to zrušíme.

### Ono upřímně řečeno, některá ta díla byla dost pochybná, což souvisí s tím, kteří lidé většinou tyhle zakázky dostávali.

Jasně, tak to máte vždycky, že něco je kvalitní a něco míň. Tomu se nevyhnete. Jde ale o to, aby se to kvalitní umění podporovalo, aby se o něm šířila osvěta.

### Když se podíváte na architekturu posledních let, můžete uvést pár příkladů, které se povedly?

Já mám své koně. Vynikající je přestavba Galerie Benedikta Rejta v Lounech od Emila Přikryla, ta byla náležitě publikována v mnoha světových architektonických časopisech. Vynikající je i tunel v Jelením příkopu od Josefa Pleskota a jeho stavby ve Vítkovcích pro Jana Světlíka. Všechno, co tam udělal, má výbornou úroveň. Špičková je také Národní technická knihovna v Dejvicích a velmi se mi líbí Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, obě od ateliéru Projekt. Pak by se našlo hodně kvalitní drobnější architektury. A některé přestavby, adaptace starých objektů pro nový účel, to čeští architekti umějí velmi dobře.

**Patří do historických center měst – a teď nebudu mluvit o Telči nebo Českém Krumlově, kde je to nemyslitelné – moderní architektura?**

Vnucovat tam moderní architekturu by asi nebylo správné. Ale podle mě má moderní architektura schopnost obohacovat historická jádra. Bylo by nejlepší, kdybych vám dal nějaký příklad. V Praze to není moc slavné. Ale naproti obchodnímu domu My na Národní třídě stojí hotel Metropol od bratří Chalupů, a to je podle mě důkaz toho, že moderní architektura dokáže historické jádro dotvořit. My máme v Klubu Za starou Prahu soutěž o novostavbu v historickém prostředí, a to je velmi pěkná přehlídka citlivých vstupů do historického prostředí. Existují však samozřejmě i příklady vstupů nešťastných. Ten nejmarkantnější je obchodní dům na náměstí v Jihlavě.

### Myslíte si, že Prahu časem zkrášlí velká koncertní síň, nebo jsou to jen řeči politiků?

Myslím, že je to pro Prahu velká ostuda, že se za třicet let na tu síň nezmohla. Praha má malou kapacitu koncertních sálů, má vlastně jenom dvě kvalitní – Rudolfinum a Smetanovu síň v Obecním domě. Pak se do toho započítává ještě síň v Kongresovém centru. Ale to je málo. Tady se pořádá světově známý festival Pražské jaro, ale kapacita koncertních sálů je nedostatečná. Všichni milovníci klasické hudby vědí, že tady chybí koncertní síň, kam by se vešlo velké obsazení symfonického orchestru. Když máte třeba sto hudebníků, tak se do Rudolfinu nevejdou, sál se musí různě upravovat, aby se tam nacpali. Koncertní síň pro velké obsazení je potřebná.

### A myslíte si, že ji Praha opravdu postaví?

Já myslím, že ano. Bohužel velký bojovník za novou koncertní síň, dirigent Jiří Bělohlávek, nedávno zemřel. Vezměte si, že Brno už koncertní síň, takzvané Janáčkovo kulturní

centrum, začalo stavět. I v Ostravě chtějí postavit novou koncertní síň. To by Praha měla ostudu.

### Není vám někdy trochu líto, že jste teoretik, a ne architekt?

Ne, není mi to líto. Já už jsem si od dětství architekturu prohlížel a vůbec nikdy jsem nepomyslel na to, že bych ji mohl i tvořit. Ono se to někdy říká, že kritici a historici umění jsou vlastně neúspěšní umělci. To se říkat může, ale pro mě to neplatí. Já jsem ty ambice nikdy neměl.

### Na co jste z posledních let pyšný?

Pracoval jsem na velkých kolektivních projektech s vynikajícími a velmi kreativními kolegy. Takový asi největší počín byly jednosvazkové Dějiny umění v českých zemích, zachycující období od roku 800 až 2000, které jsem dělal se svou kolegyní a koeditorkou Taťánou Petrasovou a s týmem dalších třiceti historiků dějin umění. Kniha vyšla česky a anglicky a my jsme velmi zvědaví na její mezinárodní ohlas. To je asi věc, která mi v posledních letech dala nejvíc práce. A ještě jedné knížky si vážím, jmenuje se Paneláci a jsou to dějiny panelových sídlišť, fenoménu, který je často velmi opovrhovaný. Hlavně lidmi, kteří nemají s panelovými sídlišti žádnou přímou zkušenost, ti na ně nadávají, ale lidé, kteří na nich bydlí, jsou spokojeni. Je otázka, jestli panelové domy patří do dějin umění, můžeme se na ně dívat jako na čirý produkt stavebních technologií. Ale v šedesátých letech minulého století se postavila i docela pěkná sídliště, a ta se už blížila skutečné architektuře. A ještě bych řekl, že mám velmi dobrou zkušenost s grafiky nebo typografy, kteří obě knížky upravovali. Jmenují se Štěpán Malovec a Tereza Hejmová. •

Atlas Copco

Kvalitní pivo  
lze vyrábět pouze  
pomocí kvalitního  
stlačeného vzduchu

Bezmazné kompresory Atlas Copco splňují ta nejnáročnější kritéria na čistotu stlačeného vzduchu.

[www.atlascopco.cz](http://www.atlascopco.cz)

**BORIS DOČEKAL**

# Sladkých šestnáct

Zmáčkl jsem omšelé vybledlé tlačítko zvonku u širokých prosklených dveří telčského gymnázia a čekal, až se někdo ozve. Ale sluchátko a zároveň mluvítko bylo zticha. Zkusil jsem to ještě jednou, jenže odpovědí bylo opět jen ticho. A tak jsem si řekl, že si ještě na chvíli sednu do auta příjemně vyhřátého půlhodinovou jízdou. Byl únor a dost velká zima, a navíc fučel studený vysočinský vítr. Do Telče jsem vezl knížky, které zlevněné jednou za dva roky kupoval ředitel a škola je dávala úspěšným studentům. A já jako nakladatel jsem se zbavil dvě stě výtisků, které mi zavazely ve skladu.

V autě bylo teplo. Díval jsem se ven a najednou jsem si vzpomněl na své první taneční, které se odehrávaly v tělocvičně základní školy naproti gymnáziu. Původně jsem tam nechtěl chodit, přál jsem si navštěvovat taneční v Jihlavě se svými kamarády z gymplu. Jenže naši byli učitelé tance a v Jihlavě zrovna neučili, protože se pohádali, hlavně otec, který byl vždycky velký bouřlivák a ranař a nebyl člen strany, s místními komunistickými činovníky a matka mi odmítla zaplatit jihlavské taneční.

„Přece nebudeš podporovat nekalou konkurenci. Slušný člověk by nabídku těch komunistů odmítl, když ví, že v Jihlavě bydlíme my,“ rozhodla a nabídla mi Telč, kde měl začít kurz tance a společenské výchovy koncem září. Nepotěšený jsem to přijal, říkal jsem si, že tam nikoho neznám, že to bude pěkná otrava a nuda. Tancovat jsem už uměl, matka se mnou dokonce zkoušela nové figury, které pak v tanečních předváděla s otcem.

Ale už na první lekci se můj pocit úplně proměnil. Poznal jsem Janu, to jsem ještě nevěděl, jak se jmenuje. Stála v řadě holek proti nám klukům a připadala mi neuvěřitelně krásná, štíhlá a zároveň jaksi křehká s dlouhým modiglianovským krkem pod nahoru vyčesanými vlasy, s milým úsměvem, který ji pohrával kolem úzkých rtů, a půvabnou tváří a nohama, které se zdály dlouhé, pokud to nebylo jenom tím, že měla podpatky. Silně na mě zapůsobila. Fráží se tomu

říká blesk z čistého nebe. A vždycky nosila pěkná šaty, které jí slušely, prý jí je šila máma, a měla v nich úžasnou postavu. Dneska bych řekl, že vypadala jako netuctová okouzlující modelka, z níž místo sex-appealu vyzařuje něco jako zvláštní něha. A radost ze života. Uměla se i krásně smát. Když jsme spolu poprvé tancovali blues, to byl úvodní nejjednodušší párový tanec, zamiloval jsem se do ní jako před tím do nikoho. A při druhé lekci jsem už hořel jako novinový papír. Neřešil jsem nic jiného, než abych tancoval jenom s ní. Měl jsem soka, jmenoval se Jirka Lukšů, a zavedli jsme spolu, kdo Janu vezve k tanci. Byly to úporné souboje a já je většinou vyhrával. Jednou jsem při tom zběsilém běhu v tanečních botách upadl a snesl jsem se k Janiným nohám a vsedl je vyzval k tanci. Párkrát jsem rukama narazil do zdi za židlemi a skončil na jejím klíně. A když jsem nevyhrál, otec, který kromě své ženy miloval i mnohé jiné a měl pro mě, na rozdíl od matky, pochopení, nechal po prvním tanci postoupit tanečnice nebo tanečnice o tolik míst, abych se dostal k Janě. Bylo to vůči Jirkovi nebo jinému tanečnickovi nefér, ale co je v životě fér? Otec se tím bavil, potěšený, že kráčím v jeho šlépějích, zatímco matce to moc zábavné nepřipadalo a ze začátku občas nechala tanečnice postoupit tak, abych s Janou netancoval. V té chvíli jsem matku nenáviděl a dokázal jsem se jí postavit. Řekl jsem jí, že jestli to ještě jednou udělá, přestanu do Telče jezdit. Měla s námi své plány, a tak ustoupila, ale jenom kvůli těm plánům.

Strašně nervózní jsem byl při dámských volenkách. Přijde pro mě? Většinou přišla, ale občas byla některá z holek rychlejší. Ne že bych byl tak atraktivní, i když jsem tehdy ještě měl vlasy a byl jsem docela fešák, dělal to spíš fakt, že jsem byl syn učitelů tance a snad i to, že jsem holkám nešlapal na špičky bot a uměl je udržet v rytmu.

Musím ještě podotknout, že ve škole jsem se po dobu tanečních dost zhoršil, pořád jsem myslel na Janu, vybavoval

jsem si ji, vzpomínal, jak jsme se drželi, jak voněla, jak mi tiskla ruku, jak jsem se jí díval do očí, jak jsem vymýšlel hlášky, aby se smála, a nedával jsem pozor. Měl jsem ji pořád před očima a říkal jsem si, že takhle hezkou holku jsem ještě neviděl. Samozřejmě, že jsem s ní jednou chtěl zít, to mně bylo úplně jasné. Že ji miluju, to jsem jí asi neřekl. Ale přišla mně vnímavá, chápavá, citlivá, takže to určitě poznala. Nebo ne? Možná svůj vztah ke mně dávala najevo milým úsměvem, který si dodnes vybavuju, i když je to už víc než padesát let.

Čekal jsem v autě před gymplem a jako by se mně na chvíli vrátil ten dávný opojný pocit až neuvěřitelné, šílené zamilovanosti, nebo spíš jakási jeho slabší ozvěna. Nechal jsem ho v sobě doznívat, bylo to nečekané a příjemné a nemizelo to. A pak jsem šel znovu zazvonit. Ozvala se mi sekretářka, která dolů poslala několik kluků, aby knížky odnesli. Nemám na své dospívání hlavně kvůli autoritativní matce a některým učitelům a profesorům nijak zvlášť dobré vzpomínky, nechtěl bych se do těch časů vrátit, ale najednou jsem těm klukům záviděl. Mají ještě všechno před sebou – i první lásky. Na druhé straně můžu být rád, že mám dobré manželství, i když tu silnou bezbřehou zamilovanost po více než čtyřiceti letech do jisté míry nahradilo partnerství a přátelství. Opravdu hodně zamilovaný, že ten cit úplně ovládal moji mysl, jsem byl jen třikrát, naposled před lety do své ženy.

Když kluci odešli, ještě chvíli jsem zůstal před gymnáziem a vrátil se do vzpomínek. Už si nepamatuju, o čem jsme s Janou při krátkých promenádách mezi tanci mluvili, nejspíš o škole, o kamarádech, možná i o muzice, tenkrát začínal můj milovaný big beat, o filmech, snad i o knížkách. Ale hodně jsme se smáli a její smích jsem miloval a někdy si kvůli tomu i vymýšlel zábavné historky ze školních lavic. Ani nevím, jestli jsme se tehdy políbili. Nikdy jsme nebyli sami. V tělocvičně to nešlo, matka by byla hysterická, a když jsme skončili, byl jsem sice hotový dřív než naši, kteří se

převlékali, jenže na mě před školou čekal kromě Jany i hlouček nových kamarádů. Pamatuju si jen, že jednou Jirka venku chytil Janu za ruku a já si myslel (bodl mě osten žárlivosti, závistí), že jí ruku políbil. Ale pak jsem si uvědomil, že políbil tu svoji. Měl proti mně obrovskou výhodu, s Janou se vídali každý den ve škole a možná i po tom a mě nikdy nenapadlo, že bych do Telče přijel v jiný den, než byly taneční, možná jsem na to, abych přijel a někam ji pozval, měl příliš malé, spíš symbolické kapesné. Dneska svou nečinnost nechápu, teď bych se v podobné situaci do Telče rozjel hned, ale bylo to tak. Dlouho mi stačilo, že s Janou jenom tančím a držíme se za ruce při promenádě a dobře se bavíme a Jirka Lukšů nám závidí.

Na taneční hodiny jsem se tak těšil, že jsem ve škole na lavici každý týden vyryl sedm čárek a postupně jsem je škrtal. A s naivitou sobě vlastní jsem do lavice vyryl i velké srdce a jméno Jana. Protože byly nové a já se nemohl vymluvit na aktivitu svého předchůdce, musel jsem lavici na konci roku zaplatit. Ale to bylo to nejmenší, otec měl pro takovou situaci pochopení a peníze mi tajně dal.

Občas jsem se pokoušel i o básničku, kterou bych jí věnoval, ale našťestí jsem pak sebekriticky uznal, že není příliš povedená. Že svůj cit nedokážu převést do řeči vázané. Na jedno kostrbaté čtyřverší si dokonce vzpomínám, ale raději si ho nechám pro sebe, aby někdo neřekl – spisovatel a podívejte, jakou napsal kravinu. Básničky nebo narozeninové říkanky mi nikdy nešly, i když mi třeba kolegové v práci říkali: „Jsi přece spisovatel, tak slož nějaké vtipné přání.“ Ne, veršovánky jsem nikdy neuměl.

S Janou jsem rád tančil standardní tance jako waltz nebo tango. Vždycky jsem se k ní přitiskl a byl jsem doslova v sedmém nebi, v pozemském ráji, kdyby nějaký existoval. Jenom když jsem se vzrušil, a to se dělo stále častěji, jsem se trochu odtáhl, aby to nepoznala. Přišlo mi to trapné – jaká mladická naivita – a že se milujeme, jsem si představoval jen v hodinách před spaním. Bylo to bolestivé a já jsem si občas musel pomoci sám a přitom jsem si představoval, jak asi Jana vypadá nahá, jak se ke mně tiskne, jak mě líbá a hladí po celém těle a já jsem nekonečně šťastný. Svě představy jsem ale neuměl uskutečnit. Nenapadlo mě jít na brigádu, sehnat peníze a zmluvit v Telči hotelový pokoj a uplatit recepčního, aby tam pustil dámskou návštěvu, jak jsem

to udělal už zkušenější a odvážnější o pár let později s jinou dívkou.

Tehdy se pořádaly soutěže ve společenském tanci pro absolventy tanečních hodin. Matka nás přihlásila do té okresní a nakonec nám dávala i hodiny navíc, za což jsem jí byl opravdu vděčný. Byli jsme s Janou spolu dlel, mohl jsem ji mít v tanečním držení a nesoupeřit s Jirkou, a když jsme skončili, před školou už nikdo nebyl. Tehdy jsem ji možná políbil, možná i víckrát, ale nejsem si tím kupodivu jistý. Bylo mi šestnáct a nebyl jsem příliš odvážný. Možná mě ta strhující zamilovanost svazovala, možná jsem se bál, že uhne hlavou, že mě odmítne, že se se mnou nebude chtít milovat.

Ze soutěže jsme postoupili do krajského kola, ale matka nechtěla, abych v něm tančil s Janou. Měl jsem partnerku v jihlavském tanečním kroužku, a ta samozřejmě po dlouhých hodinách tréninku tančila líp, byli jsme víc sehraní a měli větší naději na úspěch, o který ambiciózní matka stála. Nechtěl jsem tohle neférové střídání, ale nedokázal jsem se matce účinně postavit. Vždycky – i na otci – si vydupala, co chtěla, a když náhodou ne, bylo doma peklo.

„Chceš to zkusět s tou telčskou holkou? S ní nemáš naději na vítězství!“ ječela na mě. Cítil jsem se trapně, a protože taneční v Telči vzápětí skončily, už jsem tam nejel. Nevěděl jsem, jak bych to Janě řekl. Tu lásku mi matka zkazila a já byl příliš nedospělý a musím říct i bojácný a hlavně jsem nestál o matčinu hysterii. Za pár let bych si svou lásku nenechal tak snadno vzít. Dodnes si způsob našeho rozchodu, svou slabost vyčítám, ne, že bych si snad myslel, že náš vztah by vydržel roky, v pozdějších letech jsem byl dost přelétavý a s většinou holek jsem chodil tak čtrnáct dní nebo měsíc, takže často ani nedošlo na milování. Do postele jsem nikdy moc nespěchal, chtěl jsem si užít to postupné poznávání, sblížování, schůzky a líbání a držení rukou, hlazení, což mi připadalo lákavé a romantické… A teprve pak byl na řadě sex. Prostě všechno pěkně popořádku.

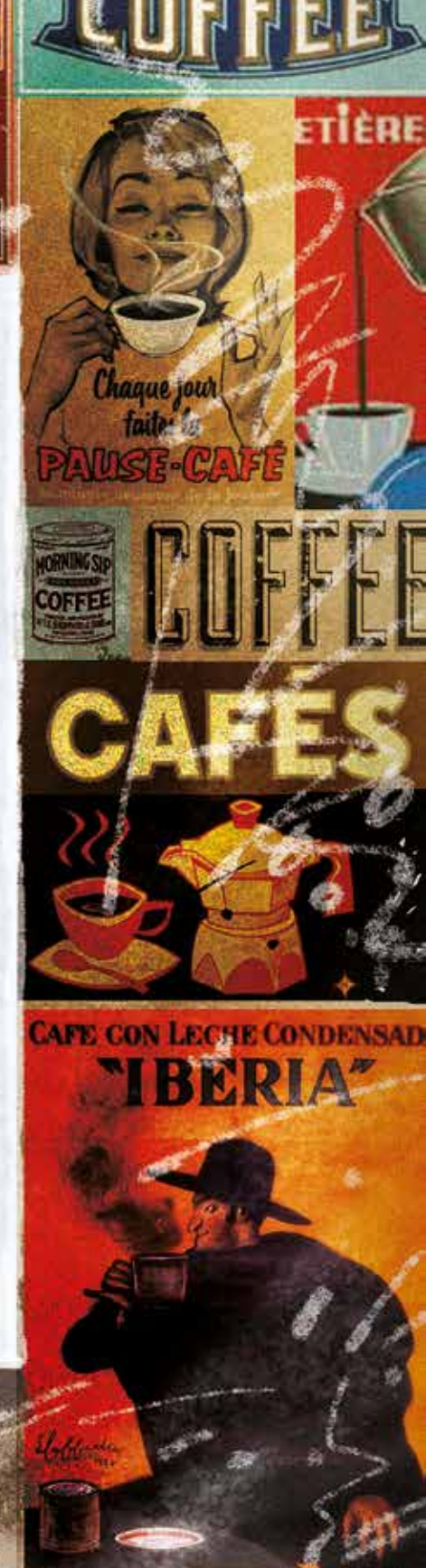
O prázdninách rodiče odjeli na taneční školení a já zůstal sám a měl jsem za úkol za ten týden vykopat malý sklep u rodinné chalupy. Zvládl jsem to za čtyři dny, ani nevím, proč jsem kopal a házel lopatou jako zběsilý, možná mě poháněl vztek na matku. A pak mě napadlo, že mám volno. Po večerech, kdy jsem seděl u ohně a opékal si špekáčky, jsem myslel na Janu. Vrátil se

mi ten okouzlující, povznášející pocit zamilovanosti a řekl jsem si, že do Telče zajedu a pokusím se ji najít. Hlavně se omluvit a možná navázat na ty úžasné chvíle v tanečních. Rodiče mi nenechali moc peněz, ale po starším bratrovi zůstala v chalupě spousta zálohovaných pivních lahví, které jsem odvezl na vozíku a stačilo to akorát na autobus i případnou malou útratu v některé telčské restauraci. Jenže jsem neznal Janinu adresu, nikdy jsem ji nemohl doprovodit, protože naši spěchali domů. A tak jsem do Telče přijel a vyptával se lidí v různých částech města, kde Jana, její příjmení jsem tehdy znal, bydlí. Ale byla to marnost. Nenašel jsem ji, dneska, po letech novinářiny, bych si s tím poradil líp, ale tenkrát jsem to vzdal a smutně sedl na zpáteční autobus. Za ušetřené peníze jsem koupil placatku rumu a docela dost jsem se opil, což mi přišlo stylové, a později pozvracel vykopaný sklep.

A pak přišel nový školní rok a s ním i Dáša. Byla úplně jiný typ než Jana, měla dlouhé černé vlasy a krásný obličej a já za ní denně chodil ze školy a hledal jsem v sobě odvahu oslovit ji. Ale to už je úplně jiný příběh, který také neměl šťastný konec. Jen se mnou občas tančila, protože jsem to opravdu uměl. Začala chodit s úspěšným a o pár let starším ligovým hokejistou a na toho jsem ve svých šestnácti letech neměl. A jednou se kolem mě shromáždili tři svalnatí hokejisté a naléhali, abych už pro Dášu nechodil, jinak bych taky mohl dostat přes hubu. Ale musím dodat, že pokud vím, jsou ti dva spolu dodnes.

Už byl nejvyšší čas z Telče odjet, nastartoval jsem a s pomalu blednoucí vzpomínkou jsem odjížděl. Cestou mě napadlo, že by to byla docela hezká povídka, snad jen příliš krátká a chyběly by jí dialogy, které jsem si nechtěl vymýšlet. A pak jsem si řekl, že ten příběh by mohl mít další dějství. Ne, že bych chtěl obnovit ten vztah, to by po padesáti letech bylo víc než pošetilé. Ale zajímalo mě, jak Jana žije, žila, co dělá a jestli je šťastná. A taky jestli i ona tenkrát byla do mě zamilovaná, nebo to brala spíš jako zábavný studentský flirt. A jak moc ji bolel, nebo taky nebolel, náš rozchod, za jehož způsob jsem se chtěl omluvit, i když z mého dnešního pohledu je naprosto neomluvitelný.

Ale jak ji najít po tolika letech? Může zít doslova kdekoliv. V Telči bych ji rozhodně nehledal, jezdili jsme tam se ženou dost často a jednou jsem tam strávil skoro týden, když jsem psal velkou reportáž, jak se žije



ve městě pod ochranou UNESCO. A pak jsem si vzpomněl na Jirku, o kterém vím, že ač už důchodce, ještě učí na umělecké škole v Jihlavě. Spolužáci se přece setkávají i po letech a někteří na sebe mají kontakty.

Pár dní jsem váhal a pak jsem do školy zavolał. Napřed mi číslo nechtěli říct, ale byl bych špatný novinář, kdybych ho z milé dámy nedokázal vymámit. Jirka vzal telefon hned napoprvé a dost se divil, že mu po letech, co jsme se neviděli, volám. Řekl jsem, že bych potřeboval spojení na Janu. Tomu se divil ještě víc. Sdělil mi její nové příjmení. A slíbil, že po telefonním čísle nebo mailu se podívá, že by ho někde možná měl mít.

Zkusil jsem internet. Janu jsem našel v Pardubicích, na stránkách bylo i datum narození. 1950 – to by odpovídalo. Tak jsem ještě jednou Jirkovi zavolał a on už číslo pro mě měl a pobaveně se smál. Asi si říkal, že jsem se na stará kolena zbláznil, že jsem sentimentální dědek, což mimochodem asi jsem.

Nad Janiným telefonním číslem jsem váhal ještě déle. Volat někomu po víc než padesáti letech mi přece bylo trochu bláznivé. A byl jsem i nervózní, třeba si vzpomene, jak hloupě jsem ji opustil, a vůbec se mnou nebude chtít mluvit.

Nakonec jsem její číslo vytočil. Brzy se ozval energický, neobvykle živý veselý hlas, jakým mluví mladé ženy. Představil jsem se.

„No, Borisi, ahoj, to je skvělý, že voláš,“ řekla a smála se. Bylo jasné, že je ráda, že jsem se ozval. Když jsem jí řekl, že bych se s ní chtěl sejt, byla okamžitě pro. Ještě chvíli jsme mluvili, hlavně ona, a pak jsme se dohodli, že za ní zajedu do Pardubic a budeme si povídat o tanečnících a o tom, co všechno nás potom potkalo, co děti a vnoučata a práce a důchod a jak moc se po listopadu 1989 změnil náš život...

Poslal jsem jí mailem čtyři roky starou fotku z Maroka, na které vypadám jako významný, avšak poněkud zchátralý cestovatel. I ona mi poslala deset let starou fotografii ze společného srazu jejich třídy. Při prvním pohledu jsem se vyděsil a soubor rychle zavřel. Ženy uprostřed fotografie nevypadaly zrovna přitažlivě. Zavolał jsem Janě, aby mi řekla, která vlastně je. Ale ona mi to odmítla prozradit, mám prý na to přijít sám, když jsem ten novinář. A tak jsem fotku znovu otevřel. S úlevou jsem vyřadil ženy s tmavými vlasy a ještě dvě, které mi ji ničím nepřipomínaly. Zbyla jediná, dobře vypadající štíhlá světlovláska, která mně něčím připomínala tu krásnou

holku z tanečnících. Znovu jsem Janě zavolał, chvíli mě napínala, než řekla, že je to opravdu ona. Začal jsem se na naše setkání znovu těšit. A říkal jsem si, že si třeba dáme pusku, na kterou tenkrát asi nejspíš nedošlo. A že to bude naše první rande, byt se uskuteční po dlouhých padesáti letech a vlastně to nebude rande. Samozřejmě bych si konec povídky mohl vymyslet, to autoři obvykle umějí, ale dávám v tomto případě přednost realitě, která může být překvapivější a působivější než autorská fantazie. A manželce jsem to řekl, má slova nekomentovala, což mě překvapilo, a ještě víc mě překvapilo, když řekla, že bych Janě měl koupit kytku. Její důvěra, že nezajdu příliš daleko, mě potěšila. Ale možná to bylo tím, že mi vždycky říkala, že pokud si snad někoho najdu, bude ta žena výrazně mladší. Vždycky jsem měl slabost pro hezké mladé dívky, ale zůstávalo jen u kradmých pohledů a představ.

Kytku jsem nakonec nekoupil, v obchůdku na pardubické hlavní třídě měli jen kaly a lilie, které mi přišly příliš nabobské, spíš než na schůzku s první láskou se hodily na hřbitov.

Brzy se mi podařilo zaparkovat, a protože jsem měl ještě čas, prošel jsem se pěkným starým městem. Byl jsem trochu nervózní, bál jsem se, že si třeba nebudeme mít o čem povídat, že nejednou nastane trapné ticho, které nedokážu překlenout. A v restauraci si nemůžu pomoci cigaretou.

Schůzku jsme měli v jednu hodinu v restauraci U Dvou zmiřij. Bylo už skoro čtvrtá a Jana nikde. Napadlo mě, že mi možná chce vrátit ten trapný způsob, kterým jsem se s ní rozšel. Přijela s partou spolužáků na studentský majáles do Jihlavy a já se jí hloupě vyhýbal, což mě dodnes mrzí a vlastně vůbec nechápu, proč jsem to tenkrát udělal. Jinou holku jsem tehdy neměl.

V další minutě se objevila v restauraci žena v sukni a červeném kabátku, na nohách měla červené boty a z dálky vypadala jako zajímavá starší dáma. Pozdravili jsme se a trochu rozpačitě se políbili na tváře.

Příjemný hovor se však rychle rozproudil. Díval jsem se na vrásky v její tváři, což je úděl starších štíhlých žen, ty tlusté vrásky zpravidla nemívají, a brzy jsem si na ten pohled zvykl. Z těch vrásek se začaly vynořovat dávne rysy tváře, která se mi kdysi tolik líbila. A líbil se mi Janin bezprostřední smích a uvolněné vyprávění.

Nemá smysl popisovat tady náš rozhovor, bylo to pět a půl hodiny

dialogu, a to už se toho hodně probere z dávné i nedávné minulosti. Ale jedno musím zmínit. Zeptal jsem se, jestli do mě taky byla zamilovaná, nebo jestli to pro ni byl jen zábavný studentský flirt. Řekla, že tenkrát ani nevěděla, co to flirt je, a z jejích dalších slov vyplynulo, že i ona byla zamilovaná. S Jirkou nezačala chodit, prý jsem nastavil latku příliš vysoko, což mě zahřálo u srdce, protože jsem nad svým soupeřem definitivně zvítězil. A po majálesu mi prý napsala dopis, ale já si nepamatuju, jestli jsem ho dostal.

Už jsem věděl, že vystudovala vysokou školu ekonomickou, a to mě trochu zneklidňovalo. Mnozí budoucí ekonomové toužili po kariéře a jejím předpokladem byl za totáče vstup do KSČ. Kdybych se setkal a strávil tolik hodin s bývalou komunistkou, to by mě těžce ranilo. Ale v řeči použila slovo komouši, což mě uspokojilo, a o něco později se zmínila, že její syn se nedostal na výběrovou školu, protože neměl ty správné kádrové předpoklady. Odvalil se mi kámen ze srdce, protože členství ve straně jsem vždycky považoval za vadu charakteru.

Z restaurace jsme se přesunuli do příjemné Bajerovy kavárny, která na vzpomínání měla tu nejlepší atmosféru. Díval jsem se na Janu už trochu okouzleným očima a přál si, abychom mohli sedět ještě dlouho. Nebo se projít, zajít na zámek, vždyť to vlastně bylo naše první rande, pokud to tak můžu nazvat, jenže venku přšelo.


Ve tři čtvrtě na sedm jsme se rozloučili na ulici a znovu poněkud nešikovně jsme se políbili na tváře. Ještě jsem se za ní ohlédl, jak přechází silnici, a říkal jsem si, že jsem udělal dobře, i když jeden z mých tří nejlepších kamarádů mě varoval, že budu zklamaný. On takové setkání po třiceti letech totiž zažil.

Zklamaný jsem rozhodně nebyl a v příštích dnech jsem se k naší schůzce opakovaně vracel. Stýskalo se mi po jejím veselém hlase i úsměvu. A pak mě napadlo, že to setkání možná bylo nebezpečné, že bych si možná mohl zkomplikovat život. Zaplašil jsem to představou, že se staneme dobrými kamarády, kteří si můžou všechno říct, mít se rádi a nemusí se milovat. Opravdovou kamarádku jsem nikdy neměl. Někteří lidé ale tvrdí, že kamarádství mezi mužem a ženou není možné, že je to nonsens.

Tak nevím.

*PSI VYDRŽÍ  
O DOST VÍC  
NEŽ LIDÉ*





Po každém zapřažení je vidět, jak moc se těší, až se budou moct rozběhnout. Člověk na tak drsné podmínky stavěný není. Na těle pět vrstev prádla a roláků. Na nohou čtyři vrstvy prádla a kalhot, troje ponožky. Na rukou troje rukavice. A stejně vás zima nakonec dostane. Je to boj. Čas od času je potřeba saně zastavit a prokrvit končetiny cvičením.

Každý den projíždíme aljašskou krajinou. Spřežení udržuje rychlost přes 14 kilometrů za hodinu. Psi běží spořádaně ve dvou řadách, jen čas od času některý vybočí a spodní čelisti seškrábne ze závěje sněh. Tímto elegantním způsobem psi v běhu pijí. Já pomalu promrzám, saně se držím už jen tak tak. Po mnoha hodinách se vracím na základnu. Necítím nohy, ruce, mám ztuhlý hrudník, nadechnu se jen s obtížemi. Naše plány na cestu často berou za své, vlastně docela často se zvládneme ztratit. Když je všude kolem vás jen sníh a nad tím jednotvárně modravá obloha, zamotáte se raz dva. Ztracený směr najdeme podle vyvýšených břehů zamrzlé řeky Susitny a pokračujeme.

Během pobytu v aljašské divočině mám dost příležitostí učit se, jak rozumět chování smečky a jak správně reagovat. „Jsou to tak trochu šachy,“ uvádí lekci můj kamarád Brad jedoucí na druhých saních. „Čerstvý psy dávej vždycky dopředu, zbytek se chytí.“ Čas od času na našich cestách zastavujeme, promlouváme ke psům a různě je přestavujeme. Máme na sobě expediční parky, které v Česku neseženete. Tři kila těžká, husím peřím plněná, větru a vodě odolná bunda s kožešinou v kapuci. Obléknout se do ní je pracné, tak těžké a teplé oblečení jsem na sobě v životě neměl.

Jezdíváme na noc. Setmí se, na saně se snášejí první vločky. Cesta utíká a běžně se stává, že ztrácím přehled o čase. Mírný podřep, přešlapování, přenášení váhy. Lehké doteky na brzdu udržují saně v plynulém pohybu a především s nataženým lanem mezi spřežením a saněmi. Psi v tichosti a neúnavně táhnou náklad. Zato já cítím, jak se jízda podepisuje na mém stavu. Za chvíli už klimbám, nahýbám se ven ze saní, snažím se udržet vzhůru. Jestli někdo pozná, že jsem usnul, jsou to právě psi. \*





I letos posbíral Rodinný pivovar Bernard ocenění na Svatováclavských slavnostech českého piva. Ve svých kategoriích zazářily Dvanáctka a Kvasnicová desítka.

V soutěži Pivo roku 2018, pořádané Sdružením přátel piva, která letos proběhla již po dvacáté osmé, dosáhl Rodinný pivovar Bernard na největší úspěch, když se stal Pivovarem roku. Zároveň v jednotlivých kategoriích získala ocenění i naše piva. Zlatý kov Jantarový ležák a Jedenáctka a stříbrnou placku si odnesly Černý ležák a Desítka. Jantarový ležák se navíc stal absolutním vítězem soutěže, když získal největší počet hlasů.

Rok 2018 přinesl pivovaru celkem 38 ocenění. Většinu z nich získal v degustačních soutěžích (32), přičemž v 8 případech se jednalo o zahraniční degustační soutěže.

Bernard Pub přivítal své zákazníky už i za hranicemi Prahy. V pořadí šestý Pub najdete ve Zlíně v Gahurově ulici a otevřeno má každý den. Přijďte si vychutnat dobré pivo a užít si společně chvíle s přáteli v příjemném prostředí Bernard Pubu.

V devátém ročníku soutěže pivních speciálů Cerevisia Specialis, kterou organizuje Výzkumný ústav pivovarský a sladařský, jsme vybojovali kompletní sbírku medailí. Na prvním místě se umístila IPA, druhou a třetí příčku obsadila naše nealkoholická piva Švestka a Višeň s čistou hlavou.



▲ Josef Skořepa

Dobrých skutků není nikdy dost, a proto nás těší, že můžeme předat cenu Fair Play do dalších poctivých rukou. Nguyen Truong Son pomocí Češky žijící v Americe vystopoval majitele peněženky zapomenuté v litoměřické večerce a vrátil ji původnímu majiteli do USA. Hokejový útočník Josef Skořepa i za vyrovnaného stavu odvolal neoprávněné vyloučení protihráče. To fotbalista Admir Ljevakovič zase přiznal teč a díky jeho férovému jednání soupeři proměnili rohový kop. Gratulujeme novopečeným držitelům ceny Fair Play.

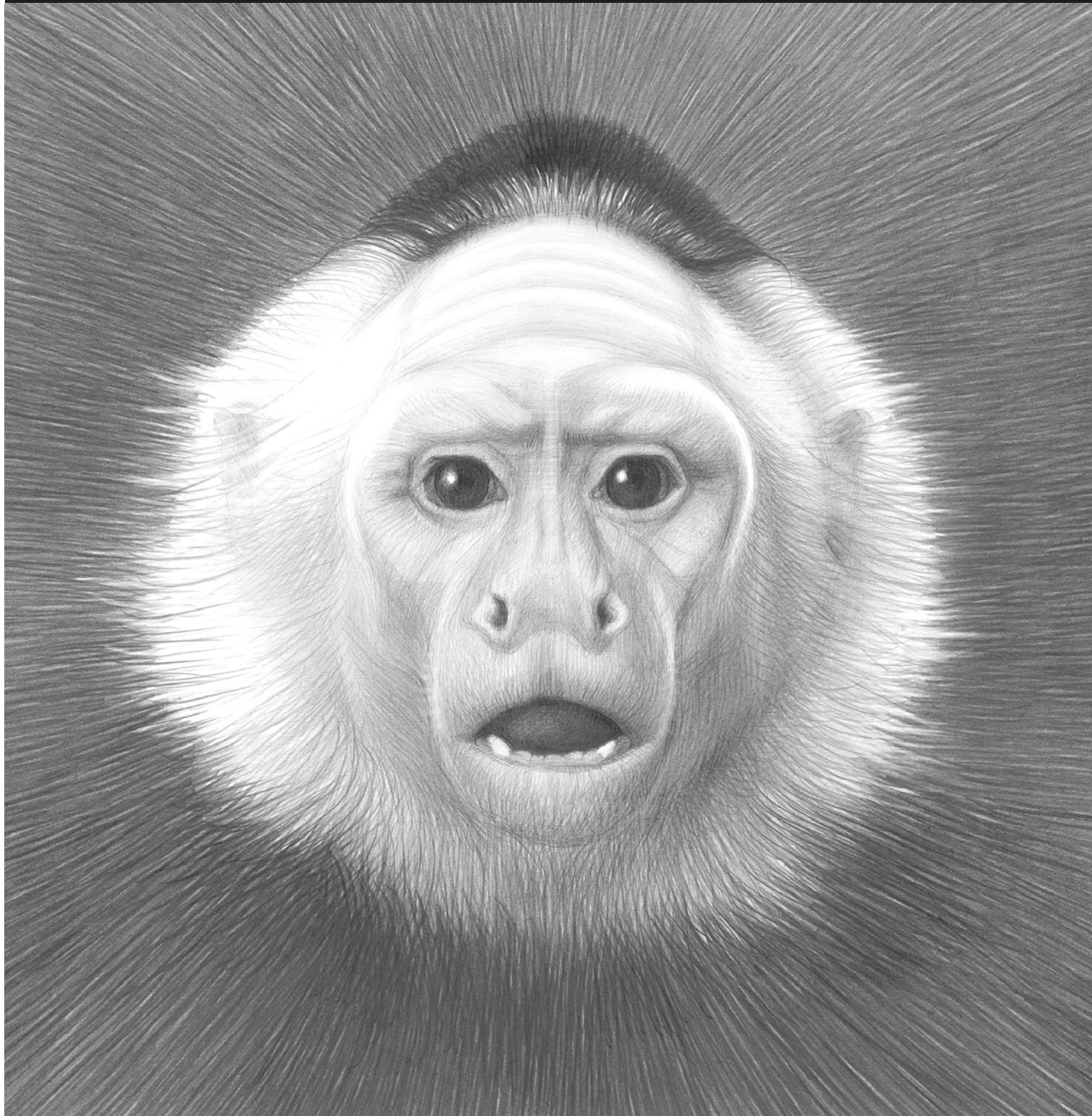


▲ Nguyen Truong Son



▲ Admir Ljevakovič

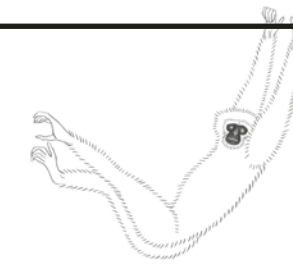
## Bernardova cena Fair Play



Jsme plody stejného světa,  
s očima stejně hlubokýma, s ušima stejně nastraženýma,  
dýcháme jeden vzduch, spíme pod vesmírnou klenbou  
a přitom jsme všichni neustále sami sebou.



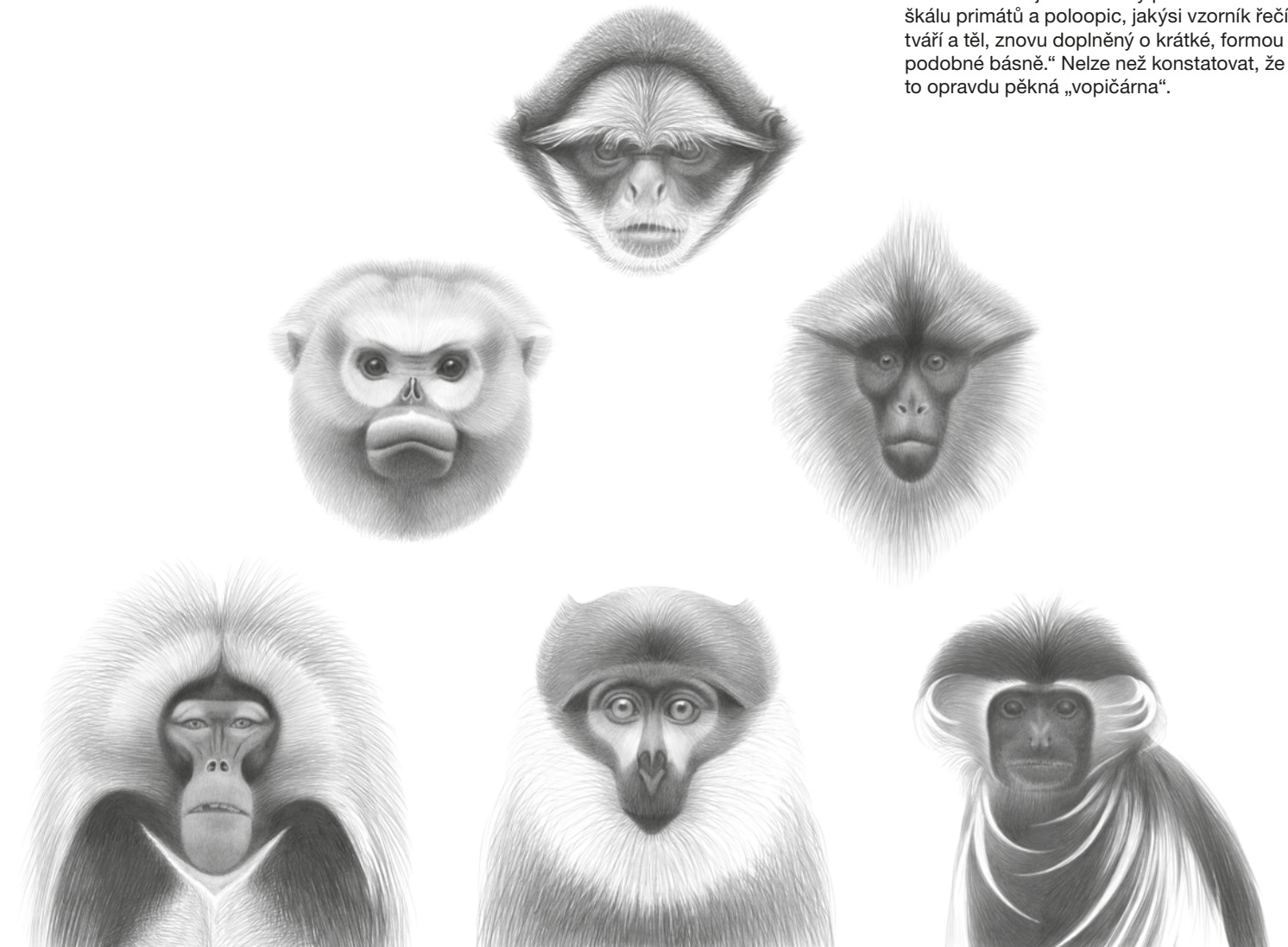
Knihu vydalo nakladatelství Meander  
v koedici s 8smičkou.

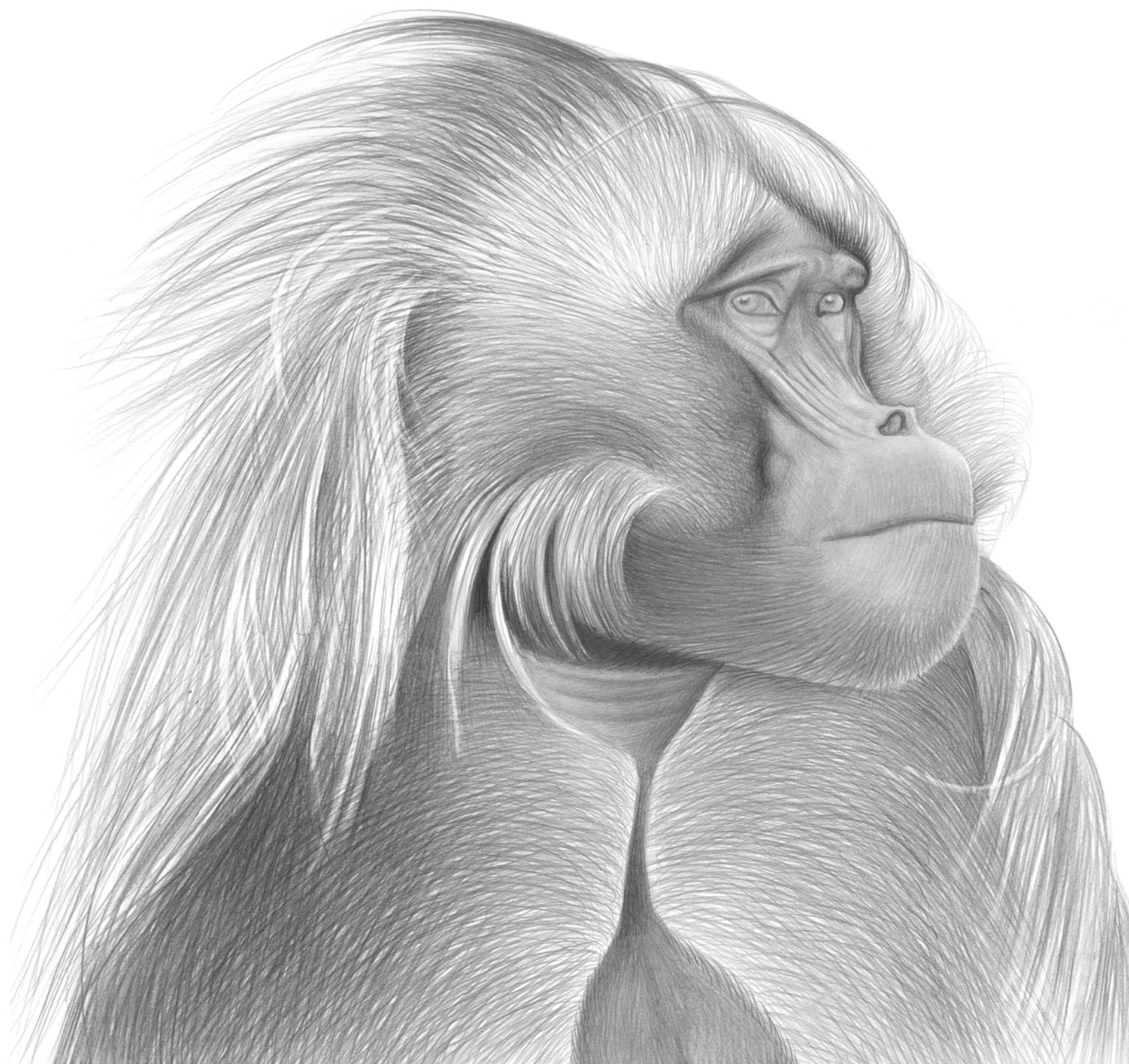
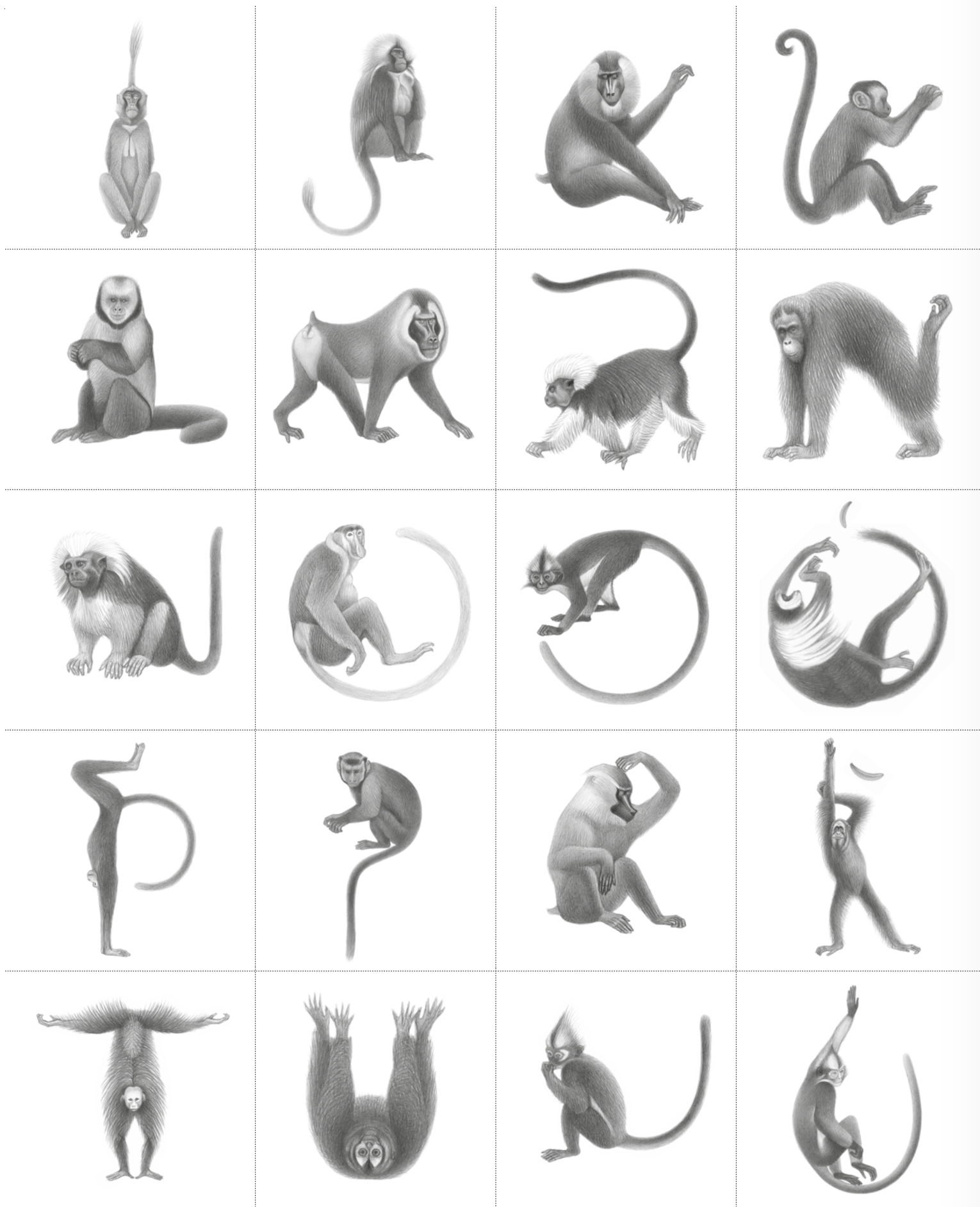


## Pěkná vopičárna

Výtvarník Petr Nikl má slabost pro zvířata – v minulosti si už pohrával s rybami, lvy, jeleny, dokonce i se zvěřincem nafukovacím. A tak není divu, že se před rokem v knize *Jino taje opic* zaměřil i na hravé opice akrobatky. Z jednotlivých druhů lidoopů vyskládal celou abecedu, aby si čtenář, v tomto případě spíše bystrý pozorovatel, mohl v knize luštit jako v rébusu. Je támhleten šimpanz spíš J, nebo I? Co se mi to ty opice snaží sdělit? A jéje. Nu a i když se tajemství opičího písma dříve či později rozluštilo, k originálnímu atlasu plnému básní o různých druzích opic se čtenáři vraceli znovu a znovu.

Rok s rokem se sešel a vychází pokračování, tentokrát pod názvem *Jiné taje opic*. „Po vytvoření knihy *Jino taje opic* jsem cítil nakažlivou touhu neustát v jejich typologickém studiu, neboť jsem v nich spatřoval stále velký potenciál a lítost nad těmi druhy, které se do prvních *Jino tajů* nedostaly,“ říká autor. „Moje fascinace z velmi rozdílných a méně známých typů mě nutila ke kompletaci druhů. Pokusil jsem se tedy představit celou škálu primátů a poloopic, jakýsi vzorník řečí tváří a těl, znovu doplněný o krátké, formou podobné básně.“ Nelze než konstatovat, že je to opravdu pěkná „vopičárna“.





DŽELADA

Pavián s růžovou prsní ploškou,  
dlouhými licousy  
a hřívou sahající k zemi.

# Jako prvorozená jsem měla převzít firmu

**Petra Stahlová** | cukrářka

**Ve Francii jsou dobří cukráři stejně slavní jako někteří umělci.**

▼  
**Vedla jste rodinnou nábytkářskou firmu, proč jste skončili?**

Mojí rodiče začali podnikat krátce po listopadové revoluci. Bohužel strašně moc zahraničních firem si myslelo, že Čechy jsou ideální země pro prodej nábytku. Takže sem všechny přišly. A naprosto nám zlomila vaz devalvace koruny. Dostali jsme se do situace, kdy firma nevydělávala, a my jsme ji drželi jen kvůli zaměstnancům, kteří s námi pracovali dlouhé roky. Nechtěli jsme propouštět. A pokud děláte výrobky pro nižší střední třídu, nemůžete si dát vyšší marži, protože v konkurenci s řetězci neobstojíte. Když už třetí rok firma nevydělávala, museli jsme něco podniknout. Nešlo držet firmu do nekonečna, i když bylo smutné končit s něčím, co rodiče budovali pětadvacet let. Ale když několik let nevyděláváte, přestane vás práce bavit.

**Dlouho jste se rozmýšlela, co budete dělat dál?**

Když jsme se doma dohodli, že firmu zavřeme, už v té první minutě jsem věděla, co chci dělat dál – že chci jít na kurz do zahraničí. Prvně jsem chtěla být kuchařka, já jsem vždycky chtěla do kuchyně, ale nemohla jsem, protože jako prvorozená dcera jsem měla převzít firmu. Představa, že ji dál budu řídit, byla dlouho samozřejmá. Až po uzavření firmy jsem najednou měla volné ruce. A mohla jsem se pustit do něčeho, co mě lákalo. Původně jsem chtěla v zahraničí studovat kuchařinu, ale pak se to změnilo na pekařství a cukrařinu.

**Ona ta cukrařina nejde nějak dohromady se dvěma vysokými školami... Studium jako byste zahodila.**

To si úplně nemyslím. Bohužel cukrařina je v Čechách brána jako něco takového...

**Podřadného...**

Tak. To jsem kolem sebe slyšela. Různé narážky.

Ty finance jsou mi k ničemu, ale obchodní administrativu, kterou jsem studovala nejdřív, ve své práci využiju. Taky jsem díky předchozím zkušenostem s vedením firmy dokázala vlastní cukrářskou školu velmi rychle rozjet. Když se podíváte po lidech, kteří se živí rukama, tak spousta z nich to dělá po tom, co si prošli podobnou kariérou jako já. Nějakými vysokými školami a potom pracovali ve velké firmě, než zjistili, že je to vlastně neuspokojuje, a šli pracovat rukama.

**Zmínila jste, že lidé považují cukrařinu za něco podřadného. Upřímně řečeno, moc se tomu nedivím, protože většina českých cukráren má pořád stejnou nabídku – věnečky, laskonky, větrníky... Nemají nic nového, zajímavého.**

To je pravda. Ale třeba ve Francii jsou dobří cukráři stejně slavní jako někteří umělci.

**Já žiju v Jihlavě a není tam jediná slušná cukrárna s širokou nabídkou dezertů.**

Ono je to tím, že tady není nikdo, kdo by to děti naučil. Školy nejsou kvalitní. A často do nich chodí ti, kteří se jinač nedostali. Vystudují to, protože jim nic jiného nezbylo. Ať se na mě nikdo nezlíbí, ale kvalita výuky na těch školách je velmi nízká. Ony je pořád učí pracovat s polotovary. To, co je učí, je neskutečné. Když půjdete studovat do Francie, tak během prvních dvou týdnů dostanete základy úplně ve všem. Za tu dobu vás naučí to, co se za tři roky nenaučíte v Čechách. Jestli je školství postavené tak, že učí lidi, kteří nemají potřebné znalosti, tak ty děti nemůžou moc získat a potom to v praxi předvést. A ještě jedna věc. Lidé jsou zvyklí, že dortík stojí patnáct, dvacet korun, já bych to za takové peníze nedokázala vyrobit. Jestliže člověk na malém městě není ochotný zaplatit za zákusek víc než dvacet korun, tak oni mu to za tyhle peníze udělají,

ale nemůže očekávat, že to bude kvalitní. Vezmu směsku v pytlíku, zaliju to vodou a mám hotový dezert. Je to složité, školství nedává dětem potřebné vzdělání. A kupní síla na malých městech není velká. Navíc někteří lidé jsou zvyklí dávat si zákusek každý druhý den, a když bude stát padesát korun, je to za měsíc opravdu hodně.

**Proč jste zvolila kurz zrovna ve Francii?**

Kde jinde? To je Mekka. Já jsem tam původně jela primárně studovat pekařinu. Chtěla jsem péct chleba. Ale ono je to dohromady s cukrařinou, která mě zlákala víc. A kam jinam jít? V Čechách nenajdete školu, kde by vás něco naučili. A když se chcete učít řemeslu, tak jdete tam, kde jsou nejlepší.

**Jak takový kurz vypadá?**

Ten můj trval pět měsíců. Plus dva měsíce povinné praxe, kterou jsem dělala v Anglii. Funguje to tak, že v šest ráno nastupujete v kuchyni a učí se od pondělí do pátku. Týden děláte zmrzliny, týden třeba pralinky. Od šesti do jedné hodiny jedete, aktivně pracujete se surovinami. Vlastně prakticky nesedíte v lavici, až odpoledne se učí věci, jako je hygiena nebo různé normy. A na konci týdne si odnášíte několik krabic toho, co jste za ten týden vytvořili.

**To pak sníte?**

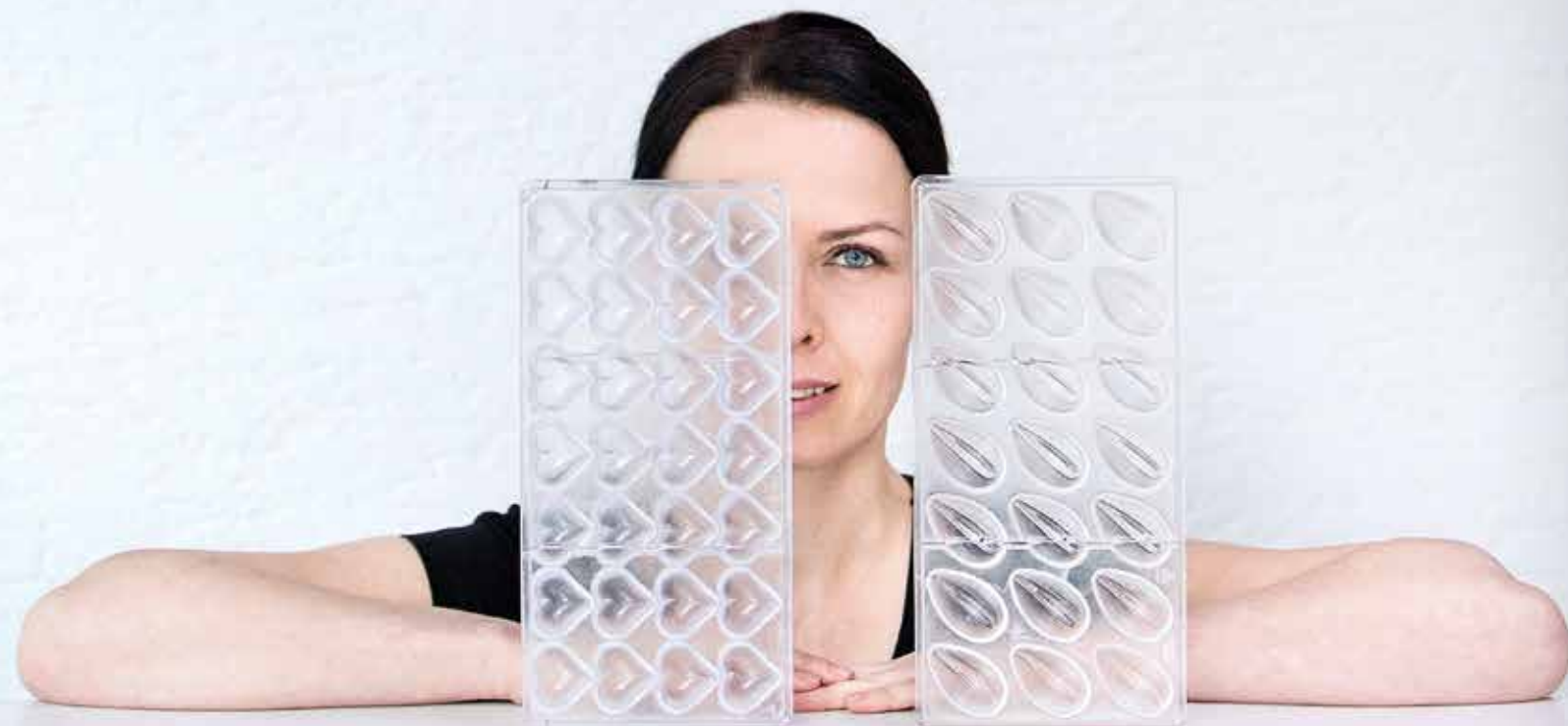
Buďto to někomu rozdáte, anebo to sníte. Nebo to vyhodíte do koše, protože už to nemůžete ani vidět.

**Co kurz stojí?**

Hodně... Okolo půl milionu.

**Tak to jste s firmou neskončili tak špatně, když jste takové peníze mohla zaplatit.**

My jsme měli kromě hlavní firmy i jiné byznysy, které nás velmi dobře živily. Ono půl milionu za školu vůbec není moc. Na Západě stojí školy dost peněz,



## PETRA STAHOVÁ \*1984

Vystudovala na Anglo-americké univerzitě v Praze obchodní administrativu a dále na univerzitě v anglickém Southamptonu obor zaměřený na mezinárodní finanční trhy. Léta vedla rodinnou firmu na výrobu nábytku. Po jejím uzavření se přihlásila na pětiměsíční kurz pečení a cukrářství ve Francii. Provozuje cukrářskou školu, e-shop surovin a nedávno vydala pozoruhodnou knížku o veganských dezertech, kterou si sama distribuuje a zájemce hledá na sociálních sítích.



protože pracujete s kvalitními surovinami, ale odnesete si toho mnohem víc, než když studujete zadarmo. Půl milionu je standardní suma za takové období. Vezměte si jen, kolik surovin spotřebujete a kolik toho zvoráte.

### Čím se liší francouzská cukrařina od té klasické české?

Já o té klasické české moc nevím, protože do cukráren v Čechách moc nechodím. Já v podstatě nemám ráda sladké, takže jsem většinu českých dortů a zákusků ani neochutnala. Jak česká, tak i francouzská cukrařina pořád využívá hodně tuk a cukr, já se snažím dělat dezerty už dost odlehčené a používat hodně ovoce a kvalitní čokolády. Pro mě je to zajímavé, víc vzrušující. Ale v podstatě jsou francouzská a česká cukrařina hodně podobné, ale ta česká ustrnula v době před dvaceti, třiceti lety. Kdežto francouzská jde pořád dopředu, sleduje moderní trendy. A ve Francii umí lidé jídlo ocenit. Kdežto u nás zejména v menších městech nabídka cukráren opravdu ustrnula, vlastně dělají pořád to samé, protože není nikdo, kdo by to změnil. Školy takové lidi nevychoví. Takže možná bych řekla, že před mnoha lety měly obě ty země cukrařinu srovnatelnou. A my jsme se dali lehčí, náhražkovou cestou. Základní rozdíl je i v použitých surovinách. A když něco stojí patnáct korun, nemůže to být dobré. Dobrý dezert by měl stát okolo padesáti korun i víc.

### Proč jste si po návratu z Francie neotevřela na Kladně cukrárnu?

Protože jsem nechtěla. Z firmy jsem měla zkušenosti se zaměstnanci, a to mě dost vyléčilo ze zaměstnávání lidí. Navíc cukráři u nás neexistují a bez nich to v cukrárně nejde, musela bych všechno dělat sama a takový záprah mě nelákal. Nového člověka musíte nejprve naučit, aby dělal podle vašich představ a norem – a on vám pak odejde. Já jsem po té době, co jsem pracovala pro rodinu a byla jsem

tou prací poměrně svázaná, potřebovala volnost, a ne se rozčilovat s pěti lidmi, jestli přijdou do práce a nehodí si marod.

### Po kurzu jste byla dva měsíce na stáži v michelinské restauraci v Oxfordu. Jak taková restaurace funguje?

Na cukrárně nás tam bylo takových patnáct, v kuchářské části bylo tak třicet, čtyřicet pracovníků. Je tam spousta lidí, jako jsem byla já, to znamená, že pracují zadarmo. Pracovní doba byla od devíti do půlnoci. Než se dostanete na určitou úroveň, děláte ty základní práce. Připravujete věci na servis. To jsou ty základní prvky, které pak cukrář nebo šéfcukrář poskládá dohromady. Jste jako stroj, který víceméně dělá každý den to samé. O půlnoci jdete domů, zkusíte se vyspat a ráno zase do práce.

### Když jste se vrátila do Čech, začala jste pracovat na zakázku, podle objednávek lidí.

Říkala jsem si, že mě to bude bavit, každý dort je trochu jiný a bude to zábava. Že se budu neustále učit. A abych pokryla fixní náklady, udělám sem tam nějaký kurz. Po nějakých dvou měsících poptávka po kurzech tak strašně vzrostla, že jsem přestala dělat zakázky a věnovala jsem se jenom škole.

### V kurzech se věnujete veganské cukrařině. Výhradně?

Dneska už ano, protože jsem se před časem stala z vegetariánky vegankou. A nechtěla jsem být vegankou a v práci dál používat vajíčka a máslo. Začalo mě to extrémně bavit. To není o zdravém jídle, můžete být veganem a stravovat se nezdravě. Mé veganství pramení z toho, že mám ráda zvířata a vím, jak při velkochovu trpí, nemluvě o jatkách. A vloni jsem připravila knížku o veganských dezertech. Poptávka po kurzech je velká. Standardně mám vyprodáno po několika hodinách, co kurz vypíšu. Teď jsem trochu přibrzdila, protože v roce

2017 jsem měla opravdu hodně kurzů, hodně mě to vyčerpávalo. Kdo neučí, nechápe, jak strašně je to psychicky i fyzicky náročné.

### Přihlašují se do školy i muži?

Mužských zájemců je podstatně méně než žen a bývají to spíš profesionálové, kteří se chtějí naučit něco nového.

### Myslíte si, že u cukrařiny vydržíte, nebo jednou zase přijde ostrý stříh a pustíte se do něčeho jiného?

Já myslím, že možné je všechno. I tohle je varianta. Mně to veganství přišlo velmi vhod právě proto, že jsem už potřebovala nějakou změnu. Ona ta cukrařina je pěkná, ale po několika letech už jen soutěžíte, kdo udělá krásnější dort. A pak když jsem měla tu výzvu udělat dezerty vegansky tak, aby to nikdo nepoznal, to mi přineslo další velké vzrušení. Zatím mě to baví, ale je možné, že za pár let půjdu dělat něco jiného, protože život je krátký.

### Co by to například mohlo být?

Třeba něco se zvířátky. Já úplně nevím. Naučila jsem se věci neplánovat, protože některé se stávají samy od sebe a někam člověka zavedou. Takže co budu jednou dělat, nevím, ale třeba budu dělat pořád to samé. Kdybych už nemohla tohle dělat, protože mě docela dost bolí klouby a záda, tak bych inklinovala k té starosti o zvířata. Dělat něco užitečného už ne pro lidi, ale pro zvířata.

### Jak dlouho jste připravovala knížku veganských dezertů?

Začala jsem dost brzo poté, co jsem se stala veganou, protože jsem zjistila, že taková knížka u nás, ale ani ve světě neexistuje. Pracovala jsem na ní tři čtvrtě roku, kdy jsem vymýšlela a zkoušela nejrůznější recepty, abych s dezerty byla spokojená. A myslím, že se knížka povedla, je o ni velký zájem.

## Den Bernarda 2018

z pivovaru

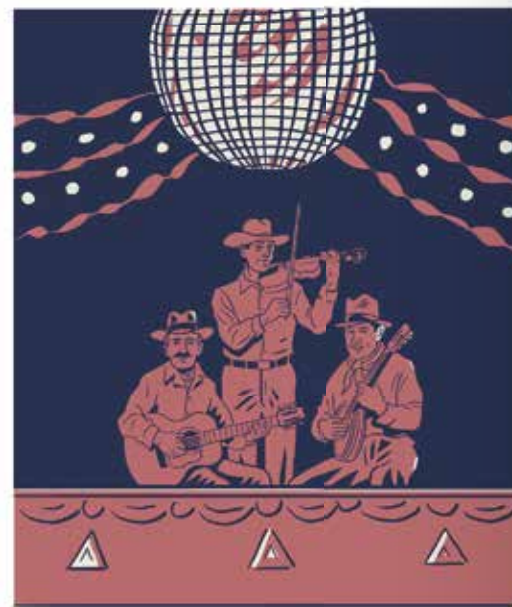


# SILVESTR

## DAWSON CITY



U NÁS SE ŘÍKÁ, ŽE KDO VE ZDRAVÍ PŘEŽIJE SILVESTRA, PŘEŽIJE I CELÝ PŘÍŠTÍ ROK.



VYPRÁVĚLY SE VTIPY, MUZIKA HRÁLA, EMA SE SVLÉKLA A BLACK TAKY A PAK BYLA TOMBOLA A O PŮLNOCI KRÁSNÝ OHŇOSTROJ.



NEVÍM, KDE SE STALA CHYBA. MOŽNÁ JSME RACHEJTŮJ NEMĚLI ZAPÁLIT SOUSEDOVU BOUDU.



ALE LETOS TO BYLO TEDY O FOUS. NEVÍM, CO SE STALO. BYLO TO PŘECE STEJNĚ PĚKNÉ JAKO VŽDYCKY.



HEZKY JSME SE USTROJILI A PAK SE TANCOVALO, JEDLO, PILO A SMÁLO.



MOŽNÁ JSME NEMĚLI PÍT BLACKOVU KOŘALKU, CO MU POSLAL JEHO SLEPÝ BRATR Z BĚLEHRADU K VÁNOCŮM.



BYLA TOTIŽ STRAŠNÁ. A KDYŽ MU TO MASTNEJ BILL ŘEKLI, LETĚL Z OKNA, PROTOŽE PRÝ URAZIL CELÝ ČERNOHORSKÝ NÁROD.



Na kocovinu funguje jediné vývar z ovčích hlav...

Já umřu.

Ne. Já umřu! Z vás!

MOŽNÁ TO BYLO TÍM, ŽE JSME PROSTĚ TAKOVÍ BLBCI, JAK ŘÍKÁ EMA. TAK SNAD TEN ROK VE ZDRAVÍ OPRAVDU PŘEŽIJEME.



# Jiskřivá budoucnost osobní dopravy



Od malička mám rád auta. Auta, co trochu smrdí, dělají rachot a při řízení vyžadují trochu víc než jen posunout páku do polohy „D“ a zapnout adaptivní tempomat. Myslím, že není moc daleko od pravdy tvrzení, že ta nejlepší už byla vyrobena. To se nicméně říká o ledasčem. Věci se dnes nevyrábí co nejeftivněji a nejlépe, ale především tak, aby plnily nejrůznější více i méně smysluplné předpisy. Těch mých oblíbenců je na silnicích čím dál méně, ale to je život. Stejně jako většina střízlivých lidí jsem rád, že se jako v dětství nemusím ploužit alejemi modrého dýmu za jiným smradochem, kterého kvůli chybějícímu výkonu nemám šanci předjet.

Časy, ve kterých v západní civilizaci žijeme, jsou z pohledu individuální dopravy tak trochu hybridní – pořád ještě pálíme ropu a musíme točit volantem, současně už ale čím dál vážněji koketujeme s elektřinou a autonomním řízením bez zásahů řidiče. Osobně vůbec nevidím potíže v autech, která budou jezdit sama, prakticky už existují, chybí pouze legislativní rámec. Možná díky nim dokonce zmizí rizika hrozící od těch učedníků autoškol, kteří látku nepobrali v plné šíři, případně se za volantem realizují nad rámec pravidel slušného chování.

Někdy mi přijde, že náš blahobyt dostoupil té míry, že si musíme uměle vytvářet „problémy“, které je potřeba řešit a regulovat. To, že se tak zrovna děje prostřednictvím Evropské unie, je prostý dějinný fakt, který na zákonitostech logického sledu dějin nic podstatného nezmění. Jen se někdy trochu bojím, aby to s naší evropskou civilizací nedopadlo jako s jinými slavnými říšemi světové historie, které jsou už po staletí

minulostí. Brusel sám o sobě zásadním problémem není, mnohem větší zlo si totiž umí samy sobě napáchat jednotlivé členské státy. Postup je obvykle následující: v Evropském parlamentu se urodí návrh na regulaci toho či onoho, reakce vlivných zemí unie je však zcela absurdní. Příklad? Přitvrzování emisních limitů u aut a současná nekompromisní podpora elektromobility.

Některé země se pravidelně nechají vyhecovat různými zájmovými skupinami a začnou se trumfovat, kdo prosadí větší snížení emisí vypouštěného CO<sub>2</sub>, a to bez ohledu na reálné možnosti i selský rozum. Je přitom poměrně dobře obhajitelným faktem, že benzinová auta objektivně „nesmrdí“ zhruba od zavedení normy Euro 4 v roce 2005, ta naftová potom se zavedením povinných filtrů pevných částic o pár let později.

To, že celá současná strategie EU nutně směřuje k úplné eliminaci motorů spalujících ropné produkty, a naopak k masivnímu rozvoji elektromobility, je zřejmé. Samotná snaha o ochranu životního prostředí je jistě chvályhodná, problém je v tom, že v tomto případě stojí tak trochu na hliněných nohách. Mantrou všech jejích obhájců je totiž tvrzení, že auta na elektřinu nevypouští žádné emise CO<sub>2</sub>. To je sice pěkné, ale jde jen o libivý vrchol ledovce. Výroba elektromobilů planetu zatěžuje, a ne málo. Jejich akumulátory jsou do velké míry dobíjeny elektrárnami pálcími neobnovitelné zdroje a velice složitá, ne-li neřešitelná, je i problematika recyklace bateriových článků, resp. některých jejich prvků. Ostatně i zdroje některých surovin, ze kterých se dnes baterky vyrábějí, jsou omezené. Politici volení na pětiletá období však

tyto velice nadčasové hrozby bez mrknutí oka přehlíží. Proč? S jejich uvědoměním by celé toto elektrické snažení o očistu přírody přestalo dávat smysl.

Logiky se dostává ještě méně, pokud se podíváme na přibližné podíly jednotlivých znečišťovatelů na světové produkci CO<sub>2</sub>. Automobilová doprava se totiž na jeho emisích podílí zhruba 5,5 procenty. Domácnosti 23 procenty, průmysl 19 procenty a tak dále. Automobilová doprava se nicméně ukázala být ideální obětí úřednické zvůle a nyní už celý autoprávník jede ve vlaku, ze kterého nelze prakticky vyskočit. Automobilky se do celé hry už před časem nechaly zatáhnout tak dalece, že pro ně, s přihlédnutím ke gigantickým objemům prostředků vynaloženým na vývoj elektromobilů, neexistuje cesta zpět. Současná legislativa vyžadující pokuty za vyrobená auta s emisemi CO<sub>2</sub> vypouštěnými nad určitý limit je do výroby (bezbankovních) elektromobilů přímo nutí. Je to tedy celé trochu smutný příběh, a to se nebavíme o návazných problémech sociálního charakteru, které bude znamenat třeba přesunutí notné části výroby aut do Asie a zejména do Číny. Flagrantní rovněž je, že lidé nižších majetkových příjmů, a tedy vlastníci starších a „špinavějších“ aut, elektromobilitu, dnes výsadu těch bohatších, přímo i nepřímo dotují.

Ale třeba nebude tak zle a jednoho hezkého dne někoho napadne, že mnohem perspektivnějším pohonem auta je kupříkladu vodík, který lze vyrábět z obnovitelných zdrojů. Kéž by. Do té doby směle šlapejte na plyn a berte všechny argumenty elektrické lobby s rezervou a jasnou myslí.

## O snech



V dětství jsem často míval tři sny. První byl, že jsem létal. Ne vysoko, tak do výšky prvního nebo druhého patra domů. Užíval jsem si to a vždycky, když jsem se probral, byl jsem zklamaný. Ve snu jsem býval i neviditelný a dozvěděl se tak i to, co mi mělo být utajeno. Třeba zadání písemné práce z matematiky nebo co mi rodiče koupí k Vánocům. Míval jsem ještě jeden sen, a ten byl hodně nepřijemný. Běžím dlouhými skoky po rozkvetlé louce a najednou před sebou vidím velkého hada. A dalšího... A dalšího. Už nemám kam stoupnout, protože louka je zcela zaplněná hady. Co teď? V té chvíli jsem se našťásti obvykle celý zpocený probudil.

Když jsem studoval vysokou školu, ale i později, se mi zdávalo, že je večer před zkouškou a já mám před sebou celý štos tlustých knih, které ještě musím prostudovat, abych měl naději, že zkouškou projdu. Jeden sen mě trápí dodnes. Před lety jsem pracoval v Mladé frontě a každé ráno při takzvaném konferenčním hovoru jsem měl ohlásit dvě zprávy nebo jeden větší článek. Měl jsem z toho už trauma a často

se mi zdálo o hovoru, který začínal větou: „Co dáš, Body?“ To byla moje přezdívka. Jenže ve zpravodajském úhoru, který panoval na Vysočině, to bylo hodně těžké. Konferenční hovory jsem z duše nenáviděl.

Tehdy jsem míval i erotické sny, někdy i dost bouřlivé, a když jsem se probudil, měl jsem mokré pyžamo. I teď se mi, bohužel jen občas, zdává o mladých dívkách a ženách, ale k sexu už v mých snech nedochází. Jsou to spíš nevinné flirty a úžas nad tím, jak jsou ty ženy krásné a že o mě projevují zájem, i když mám už hodně let za sebou.

Míval jsem i sny inspirující, kdy se mi zdál nějaký víceméně zajímavý příběh, a podle těch snů jsem napsal několik fantaskních povídek. Ty sny byly zpočátku realistické, ale na konci se vždycky stalo něco nerealistického. Třeba se mi zdálo o dvou nádražích. Jeden z nich míval u žen velký úspěch, druhý byl nesmělý a jen málokdy se mu podařilo nějakou ženu získat. Ale když začne na lokální trati jezdit půvabná průvodčí, zamiluje se do ní a dobývá ji jen velmi postupnými krůčky. Jenže pak

onemocní, a vyklidí tak pole kamarádovi, který si nemůže pomoci. A když se od kolegů zamilovaný muž dozví, že kamarád se s jeho dívkou miluje v kabině lokomotivy, odjede dalším vlakem, a když už se blíží proti svému soupeři, uvědomí si, že milovanou ženu nechce zabít, a tak soustředí veškeré síly, které v sobě má, a blížící se vlak tím svým přeskočí. A následuje happy end. Škoda, že už se mi takové sny nezdaří, napsal bych další knížku.

Sny, co se nám zdají, jsou jedny, pak máme sny, které bychom chtěli uskutečnit. Podívat se do New Yorku nebo malajského pralesa, mít nový mercedes nebo rovnou ferrari, jet na drahou dovolenou na Seychely nebo poznávat krásy Tibetu. Můžeme snít o jiné ženě, o hodnějších dětech, o kamarádech, kteří nás nikdy nezradí, o velkém domě s japonskou zahradou, o chalupě v Českém ráji, o výhře v maratonu nebo o lepším zaměstnání. Tyhle sny mají jednu nevýhodu – většinou se nesplní. Anebo splní, ale člověk je z reality často zklamaný.



## Wroclaw neboli Vratislav...

Město Wroclaw leží nedaleko českých hranic, přesto je na rozdíl od Krakova českými turisty trochu opomíjené. A to je škoda, protože Wroclaw má krásné staré město, kterému vévodí náměstí Rynek, které se v ničem nezádá s největším krakovským náměstím. Velkou výhodou má Wroclaw v tom, že s Poláky se člověk docela dobře domluví a nemusí používat angličtinu, pokud ji dobře neumí.

Bývaly doby, kdy Vratislav a její okolí patřily k českému státu – za Lucemburků, Jiřího z Poděbrad a Jagellonců. Poté přešla pod polskou a nakonec pruskou správu. Začalo intenzivní poněmčování a město získalo nový název – Breslau.

Přiměřený výlet do Wroclawi je třídní, maximálně čtyřdní, během něhož člověk pozná všechny důležité pamětihodnosti a nasaje skvělou atmosféru na Rynku a v okolních ulicích.

Ubytovat se lze v řadě hotelů a penzionů. Osobně doporučuju apartamentový dům WroApart, který má velmi dobrou relaci ceny a komfortu a dobře zařízenou kuchyň. I když vařit si a nedopřát si místní speciality by byla škoda. A navíc má své parkoviště, což mnohé hotely v centru postrádají. Pokud by si někdo chtěl užít zajímavého a luxusního hotelu přímo na Rynku, může se ubytovat v hotelu Dwór Polski. Komfort a kvalitní současný design nabízí hotel Dorint.

Nejlepší je zahájit prohlídku města právě na Rynku. Ten má působivou atmosféru hlavně večer a v noci, kdy se lze usadit na některé z početných restaurací, které nabízejí polskou, italskou, gruzínskou i řeckou kuchyni. Kdo si chce vychutnat polskou kuchyni, může zajít do lidové samoobslužné jídelny v jedné z ulic vedoucí k Rynku. Nabízejí speciality, jako jsou golubki (sekané maso a rýže zabalené v zelném listu), pirohy a mnohé další. Výbornou polskou kuchyni, ovšem za jiné ceny, můžete ochutnat v restauraci JaDka, kterou vede nejlepší polská šéfkuchařka. V podniku St. Petersburg se chlubí ruskými specialitami z masa, ryb a zvěřiny.

Rynku vévodí radnice postavená v gotickém a renezančním stylu a patří k nejkrásnějším v Polsku. V komplexu budov je zajímavé muzeum měšťanského umění s pozoruhodnými dobovými interiéry. Nejpůsobivější a nejzdobnější je jižní strana radnice. Na náměstí nechybí ani historický pranýř. Působivými fasádami zaujmou i vysoké měšťanské domy.

Cihlový kostel svaté Alžběty je skvělou ukázkou gotického stavitelství a za prohlédnutí stojí i interiér. Nejvíce navštěvovanou wroclawskou památkou je Raclawické panorama. Malba instalovaná ve speciální rotundě je patnáct metrů vysoká a na délku má více než sto metrů (připomíná slavné Maroldovo panorama bitvy u Lipan, které je v Praze). Za komunistů se panorama nevystavovalo, protože zachycovalo porážku Rusů. Na tohle vítězství jsou Poláci dodnes patřičně hrdí.

Za rotundou stojí katyňský památník připomínající masakr polských důstojníků za stalinského Ruska, zavražděno jich

bylo několik tisíc. Poláci opravdu nemají moc důvodů mít rádi Rusy a ani je rádi nemají. Ruštinou bych se v Polsku rozhodně nechlubil. Zato Čechy mají Poláci rádi a člověk si tam připadá jako u dobrých sousedů.

Návštěva Muzea Narodowego zabere dost času, ale stojí za to. Pozoruhodný je například soubor slezského středověkého umění, určitě stojí za to i expozice polského umění, která zachycuje období od 17. století až do současnosti.

Nedaleko Rynku se nachází univerzitní čtvrť, jejíž nejstarší velká budova nabízí turistům prohlídky. Úchvatná je barokní aula vyzdobená velkými rozmáchlými freskami. A z vyhlídky na střeše je krásný pohled na celé město. Ve čtvrti jsou i dva zajímavé kostely – gotický svatého Vincenta a barokní kostel Nejsvětějšího jména Ježíš.

Od univerzity stojí za to projít se po nábřeží řeky Odry a dostat se na Tumský ostrov, na jehož místě vzniklo první osídlení města. Ve čtvrti stojí několik kostelů. Z nich nejpůsobivější je velká katedrála postavená ve třináctém a patnáctém století. Nahoru na jednu ze dvou věží jezdí výťah, což je u kostela dost velká rarita. Za katedrálou se rozkládá půvabná botanická zahrada se spoustou kvetoucích kytek, keřů i úctyhodných stromů. Je tu klid a málo lidí, ideální místo k odpočinku. Kovový most působivě ozdobený nejrůznějšími zámečky, jsou jich tam tisíce, je dílem zamilovaných. Můžou si na místě nějaký zámek koupit a zpečetit tak svou lásku.

Po Odře jezdí několik lodí a vyjíždka, zvláště za dobrého počasí, je víc než příjemná. Zajímavosti jsou i jinde ve Wroclawi. Třeba umělecká galerie Awangarda, která se zaměřuje na to nejsoučasnější umění a má i pěknou kavárnu. V bývalém cisterciáckém klášteře pak sídlí muzeum architektury, nachází se tu i nejstarší židovský náhrobek z dvanáctého století a spousta kamenných soch a barevných prosklených oken.

Wroclaw má jednu zajímavost, na mnoha místech ve městě stojí zhruba padesáticentimetrové bronzové sošky nejrůznějších trpaslíků. Proč tomu tak je, co to má znamenat, jestli v tom je nějaká stará tradice, se mi bohužel nepodařilo zjistit.

Ve Wroclawi se dá prožít i působivá noc. Je tu několik klubů, ve kterých hraje živá hudba. Podniky jako Wagon Club nebo Vulevu či Dziwne Dni nabízí moderní současnou hudbu. V Express Jazz Clubu se hraje džez. Vynikající atmosféru má i bohatě osvětlený Rynek, kde hrají pouliční muzikanti. Zaslouží si pár zlotých.

Zajímavá jsou i malá města v okolí Wroclawi. V Trzebnici je pozoruhodné bývalé cisterciácké opatství. Jeden z největších klášterních komplexů v celé Evropě se nalézá v městečku Lubiaz a už několik let probíhá jeho rekonstrukce.

Na cestě z Wroclawi do Česka leží kopcovitý kraj zvaný Klodzko. I tam se dá strávit pár příjemných dnů před návratem domů. A za samostatnou prohlídku stojí stejnojmenné město.



## Reynkův zámek

Zámek v malé vesnici Petrkov blízko Havlíčkova Brodu postavili v polovině osmnáctého století pravděpodobně na místě někdejší tvrze. V zámku léta žil se svou francouzskou ženou Suzanne Renaud významný básník a originální grafik Bohuslav Reynek. Vydal například básnické sbírky Mráz v okně, Sníh na zápraží a Podzimní motýli. Nedaleko zámku bývaly od osmnáctého století malé lázně. V roce 1945 byly znárodněny a nějaký čas zůstala v provozu alespoň restaurace. Nyní je z budovy chátrající ruina.



PODKOVÁŘSKÁ 2, PRAHA 9

Díky Vám rosteme a proto nás od ledna najdete na nové adrese.

**Přejeme vám úspěšný rok 2019.**

Váš Indigoprint.

**Son caliente**

**Chinaski** ○ **Mig 21**

**Tři sestry**

**Klus** <sup>Tomáš</sup> ○ **Uhlír** <sup>Jaroslav</sup>

**Divokej Bill • Slza  
Kašpárek v rohlíku  
Pipes and Pints  
Rybičky 48 • Mirai  
Michal Hruza ...**

**BERNARD FEST  
21. a 22. ČERVNA 2019  
V HUMPOLCI**

vstupenky na ▶ [bernardfest.cz](http://bernardfest.cz)

